

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6” ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. เอกสารแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอน

1. เอกสารแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา

การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยระดับประถมศึกษา มีนักการศึกษาได้ให้รายละเอียดไว้มากมาย โดยในงานวิจัยนี้เน้นเรื่องการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาไทยในระดับประถมศึกษา โดยมีรายละเอียดในเรื่องต่อไปนี้

- 1.1 ด้านการจัดการเรียนการสอนเน้นทักษะการฟัง
- 1.2 ด้านการจัดการเรียนการสอนเน้นทักษะการพูด
- 1.3 ด้านการจัดการเรียนการสอนเน้นทักษะการอ่าน
- 1.4 ด้านการจัดการเรียนการสอนเน้นทักษะการดู
- 1.5 ด้านการจัดการเรียนการสอนเน้นทักษะการเขียน
- 1.6 ด้านการจัดการเรียนการสอนเน้นหลักการใช้ภาษา
- 1.7 ด้านการจัดการเรียนการสอนเน้นทักษะทางวรรณคดีและวรรณกรรม

1.1 ด้านการจัดการเรียนการสอนเน้นทักษะการฟัง

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการฟังในระดับประถมศึกษา มีแนวทางที่หลากหลาย ซึ่งอภีรักษ์ อนุชาน (2554) กล่าวว่า มี 2 ระดับ คือ การฟังระดับพื้นฐานและการฟังอย่างมีวิจารณญาณ โดยรายละเอียดแต่ละระดับสามารถสรุปได้ดังนี้

1.1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการฟังระดับพื้นฐาน

การฟังเพื่อความเข้าใจ เป็นความสามารถในการฟังระดับพื้นฐาน ถ้านักเรียนได้ฝึกฝนการฟังในขั้นนี้เป็นอย่างดีจะสามารถพัฒนาไปสู่ขั้นที่ซับซ้อนขึ้น ซึ่งควรฝึกตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยการพัฒนา

ทักษะการฟังนี้ ควรพัฒนาการฟังไปพร้อมๆ กับการฝึกให้นักเรียนมีความเข้าใจในสิ่งที่ได้ฟัง โดยครูต้องให้ความสำคัญกับการเลือกสรรเนื้อหาสาระที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียน เช่น อาจแบ่งความแตกต่างของนักเรียนระดับประถมศึกษาออกเป็น 3 ช่วง ช่วงที่ 1 คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 ช่วงที่ 2 คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 และช่วงที่ 3 คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 แล้วพิจารณาในเรื่องความยากง่ายของสารตลอดจนความสนใจให้เหมาะกับช่วงปีดังกล่าวของนักเรียน ส่วนขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนมีดังนี้

- 1) รู้ความหมายของคำแต่ละคำ
- 2) รู้ความหมายของวลีหรือประโยคเมื่อมีคำหลายคำมารวมกัน
- 3) รู้ความหมายเรื่องราวในแต่ละย่อหน้า
- 4) รู้ความหมายเรื่องราวตลอดทั้งเรื่อง
- 5) สามารถตอบคำถามจากเรื่องที่ฟังได้ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร และทำไม
- 6) มีความเข้าใจในเรื่องที่ฟังอย่างสมบูรณ์

ในกระบวนการหาความหมายเพื่อสร้างความเข้าใจในสิ่งที่ฟังดังกล่าว นักเรียนจะใช้วิธีการแปลความจากถ้อยคำต่างๆ ที่เข้าใจได้ง่ายๆ อาจเป็นระดับคำที่เคยเรียนรู้มาแล้ว หรือใช้วิธีการค้นคว้าหาความหมายอย่างง่ายๆ จากการถามผู้รู้ เช่น พ่อแม่ ครูหรือเพื่อน หรือใช้ค้นคว้าจากพจนานุกรมเป็นต้นซึ่งไม่ควรมีคำศัพท์ยากมากนักในระดับประถมศึกษาปีที่ 1 แต่หากสิ่งที่ฟังมีคำยากที่มีความหมายโดยนัยอยู่ในเนื้อหา หรือคำที่เป็นสำนวนโวหารต่างๆ ก็ต้องใช้วิธีการตีความซึ่งต้องอาศัยความรู้และประสบการณ์ของผู้ฟังรวมทั้งบริบทข้อความเป็นเครื่องช่วย สร้างความเข้าใจซึ่งควรเป็นนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-5-6

สำหรับการฝึกฟังเพื่อความเข้าใจนี้ นักเรียนอาจแสดงออกโดยมีพฤติกรรมต่างๆ ดังนี้

- 1) ฟังแล้วปฏิบัติตามได้ (ในคำสั่งที่ไม่ซับซ้อน จนถึงซับซ้อนและซับซ้อนมากขึ้น)
- 2) ฟังแล้วตอบคำถามได้ (คำถามง่ายๆ ตรงไปตรงมา จนถึงคำถามที่ยากขึ้นเรื่อยๆ)
- 3) ฟังแล้วเล่าเรื่องที่ฟังได้ (เล่าได้ว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร และอย่างไรได้ตรงตามเรื่องที่ฟัง จนถึงเล่าให้มีรายละเอียดเพิ่มมากขึ้นๆ ได้)
- 4) ฟังแล้วแสดงความคิดเห็นง่ายๆ ได้

การฟังเพื่อความเข้าใจและแสดงออกเป็นพฤติกรรมที่แสดงว่าผู้ฟังสามารถจำเรื่องที่ฟังได้แม้ว่าอาจเป็นเพียงความจำระยะสั้นก็ตาม

อย่างไรก็ตาม มีข้อควรสังเกตประการหนึ่ง คือ การตรวจสอบพฤติกรรมการฟังดังกล่าวจะเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับพฤติกรรมการใช้ภาษาหรือทักษะทางภาษาอื่นๆ เช่น การพูด การอ่าน หรือการเขียน ทั้งการเล่าเรื่องที่ฟังมา การตอบคำถามจากเรื่องที่ฟัง การแสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่ฟังมา รวมทั้งการปฏิบัติ

ตามโดยกระทำหรือพูด หรือเขียน เป็นต้น และถ้านักเรียนสามารถแสดงออกด้วยการพูด เขียนหรือกระทำได้ที่ แสดงว่าเกิดความเข้าใจแล้ว นักเรียนมักจะจดจำเรื่องที่ฟังได้ด้วยตนเอง เหล่านี้แสดงให้เห็น ว่าธรรมชาติของการฝึกทักษะทางภาษา จะมีความสัมพันธ์กันเป็นปกติอยู่เสมอที่เรียกว่าทักษะสัมพันธ์

สำหรับสื่อที่ควรนำมาใช้เพื่อการฝึกฝนการฟังเพื่อความเข้าใจ ต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับวัย ของนักเรียน ทั้งด้านประเภทของสื่อและความยากง่ายของสารในสื่อ ซึ่งอาจเริ่มจากการใช้นิทานชาดก นิทาน พื้นบ้าน นิทานคติธรรม นิทานสากล นิยายปรัมปรา ตำนาน บทเพลงกล่อมเด็ก บทเพลงยอดนิยม ข่าว บทความและสารคดี ซึ่งใช้ได้ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงประถมศึกษาปีที่ 6 ทั้งนี้ต้องพิจารณาสาระจาก เรื่องง่ายๆ ไปสู่เรื่องที่ยากและสลับซับซ้อนขึ้นโดยลำดับด้วย

1.1.2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการฟังอย่างมีวิจารณญาณ

การฟังในชีวิตประจำวันมีอยู่เป็นจำนวนมากและหลากหลาย ทั้งการฟังเรื่องราวอันเป็นสาระ ความรู้ รวมถึงข้อมูลข่าวสารทั้งที่เป็นคุณและเป็นโทษ วิจารณ์ญาณในการฟังจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการ กลั่นกรองคัดเลือกเฉพาะข้อมูลที่เป็นคุณประโยชน์ ซึ่งควรฝึกฝนให้เกิดเป็นทักษะตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษา ช่วงประถมศึกษาปีที่ 5 หรือ 6 ด้วยวิธีการการเสริมสร้างวิจารณ์ญาณในการฟังอย่างเป็นขั้นตอนและมีระบบ ซึ่งในที่นี้อาจดำเนินการตามขั้นตอนที่ประยุกต์จากวิธีคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของทิสนา แชมมณี (2544: 154 อ้าง ในอภิรักษ์ อนุชาน 2554: 12-14)ซึ่งสรุปได้ ดังนี้

- 1) ผู้ฟังอย่างมีวิจารณ์ญาณจะต้องมีเป้าหมายในการฟังทุกครั้ง
- 2) ผู้ฟังอย่างมีวิจารณ์ญาณจะต้องมีประเด็นในการฟังชัดเจน
- 3) ผู้ฟังอย่างมีวิจารณ์ญาณจะต้องประมวลข้อมูลด้านข้อเท็จจริง ความคิดเห็นต่างๆ ที่ เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ฟัง โดยคิดรอบด้านทั้งกว้าง ลึก และไกล
- 4) ผู้ฟังอย่างมีวิจารณ์ญาณจะต้องวิเคราะห์ จำแนกข้อมูล จัดหมวดหมู่ข้อมูลจากการฟังได้ และเลือกข้อมูลที่เหมาะสมมาใช้ประโยชน์
- 5) ผู้ฟังอย่างมีวิจารณ์ญาณจะต้องประเมินข้อมูลจากการฟังที่จะใช้ประโยชน์ด้านความ ถูกต้อง ความพอดี และความน่าเชื่อถือ ก่อนจะนำไปใช้
- 6) ผู้ฟังอย่างมีวิจารณ์ญาณจะต้องใช้หลักเหตุผลในการพิจารณาข้อมูล เพื่อแสวงหาทางเลือก หรือคำตอบที่สมเหตุสมผล
- 7) ผู้ฟังอย่างมีวิจารณ์ญาณจะต้องเลือกทางเลือกที่เหมาะสม โดยพิจารณาถึงผลที่จะเกิด ตามมา พิจารณาถึงคุณค่าหรือพิจารณาความหมายที่แท้จริงของสิ่งที่ฟัง
- 8) ผู้ฟังอย่างมีวิจารณ์ญาณจะต้องชั่งน้ำหนักของทางเลือกหรือข้อมูลที่เลือกจากการฟังโดย คำนึงถึงผลได้ ผลเสีย คุณหรือโทษที่จะเกิดขึ้นทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

9) ผู้ฟังอย่างมีวิจารณญาณจะต้องไตร่ตรอง คิดทบทวนกลับไปกลับมาอย่างรอบคอบ

10) ผู้ฟังอย่างมีวิจารณญาณจะต้องประเมินทางเลือกและลงความเห็นเกี่ยวกับประเด็นที่ฟัง สำหรับการฟังอย่างมีวิจารณญาณยังขึ้นอยู่กับสาระประเภทต่างๆดังนี้

1) สารประเภทจรรโลงใจ ซึ่งได้แก่สารประเภทที่ให้ความบันเทิงอันเป็นสารจรรโลงใจระดับตื้นๆ เช่น การฟังเพลง ฟังละครวิทยุ และ ฟังการแสดงตลก ฯลฯ สารที่ให้ความบันเทิงใจประเภทสนุกเพลิดเพลินเหล่านี้ ถ้าผู้ฟังใช้วิจารณญาณก็จะได้รับรสของความบันเทิงที่ประณีตขึ้น สามารถวิเคราะห์เปรียบเทียบ พินิจข้อคิดที่เป็นประโยชน์ต่างๆ จากเรื่องราวประเภทบันเทิงคดีได้ ไม่เพียงแต่ฟังสนุกๆ เท่านั้น และการฟังสารจรรโลงใจระดับสูงได้แก่ การฟังธรรมอันเป็นคำสอนข้อปฏิบัติอันดีงามแก่ชีวิตของศาสนาใดก็ได้ ซึ่งจะส่งเสริมให้เกิดความคิดที่สุขุมลุ่มลึก มีจิตอันประณีตและเข้าถึงสัจธรรมของชีวิต การฟังสารประเภทนี้โดยใช้วิจารณญาณในการรับสารเหล่านี้แล้ว ผู้รับสารจะได้รับการจรรโลงใจเกิดความปิติทางจิตมีใจอันผ่องแผ้วปลอดโปร่งได้

2) สารประเภทโน้มน้าวใจ ซึ่งเป็นสารที่ผู้ส่งสารมุ่งที่จะชักชวน จูงใจ โน้มน้าวใจให้ผู้รับสารปฏิบัติตาม สารประเภทนี้มีทั้งการชักชวนโน้มน้าวใจให้กระทำความดีเป็นสารที่ปราศจากการล่อลวง สารประเภทโน้มน้าวใจที่สำคัญ ได้แก่ สารที่เป็นการโฆษณา มุ่งโฆษณาขายสินค้าและบริการ สารประเภทนี้ผู้รับสารจะต้องใช้วิจารณญาณ คือ การไตร่ตรองอย่างถี่ถ้วนและรอบคอบก่อนตัดสินใจซื้อสินค้า ผลิตภัณฑ์หรือบริการนั้นๆ เหตุที่ต้องไตร่ตรองมาก เนื่องจากผู้ที่คิดโฆษณาสินค้าแต่ละอย่างนั้นล้วนได้ไตร่ตรองศึกษาถึงความจำเป็น ความต้องการของมนุษย์อย่างถี่ถ้วน รู้หลักจิตวิทยาเป็นอย่างดี ผู้คิดโฆษณาก็จะใช้หลักการต่างๆ ในการโน้มน้าวจิตใจผู้บริโภคให้เคลิบเคลิ้มหลงเชื่อไปได้โดยง่าย ในการส่งสารแก่ผู้ฟังจะพบว่าในการโฆษณาจะมีการใช้เสียงสื่อความสอดคล้องกับถ้อยคำอย่างหลากหลายทำให้ชวนฟัง ชวนเชื่ออย่างยิ่ง ดังนั้นการรับสารโน้มน้าวใจประเภทโฆษณาจึงเป็นสารที่ผู้รับจะต้องใช้วิจารณญาณให้มากกว่าปกติเพื่อจะได้ไม่ตกเป็นเหยื่อของการโฆษณา การฟังอย่างมีวิจารณญาณ จึงต้องไตร่ตรองอย่างรอบคอบ เมื่อฟังโฆษณาสินค้าอย่างใดอย่างหนึ่งต้องพิจารณาทั้งคุณภาพ ราคา ความน่าเชื่อถือ ไม่ตัดสินใจซื้อหรือใช้บริการอย่างง่าย ๆ ต้องใช้เวลาพินิจให้ถ่องแท้ก่อนทุกครั้งเมื่อพบสารโน้มน้าวใจประเภทโฆษณา

3) สารโน้มน้าวใจประเภทต้องการจูงใจ สารประเภทนี้ต้องการจูงใจให้ผู้รับสารเกิดความเลื่อมใส ชื่นชม เชื่อถือ ตัวอย่าง เช่น คำปราศรัยของผู้สมัครรับเลือกตั้งของนักการเมืองในระดับต่างๆ จะต้องมี การปราศรัยหาเสียง ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะต้องฟังการปราศรัยอย่างพินิจพิเคราะห์ ไม่หลงคารมหรือเชื่อคำมั่นสัญญาอย่างง่าย ๆ การไตร่ตรองหรือใช้วิจารณญาณก่อนการใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งจึงเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เพราะจะทำให้สามารถใช้ดุลยพินิจเลือกคนที่เหมาะสมไปทำหน้าที่สำคัญของบ้านเมือง ฉะนั้นจึงต้องฟังด้วย วิจารณญาณเสมอ

กล่าวโดยสรุป การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการฟังในระดับประถมศึกษา มี 2 ระดับ คือ การฟังระดับพื้นฐาน กับ การฟังอย่างมีวิจารณญาณ โดยที่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการฟังต้องคำนึงถึงการเลือกสรรเนื้อหาสาระที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียน

1.2 ด้านการจัดการเรียนการสอนเน้นทักษะการพูด

ธนรัชฎ์ ศิริสวัสดิ์ (2554) ได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเน้นทักษะการพูดในระดับประถมศึกษา ในประเด็น เรื่อง การวิเคราะห์ผู้ฟัง การเตรียมเนื้อเรื่อง การรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาเรียบเรียงเนื้อหา การฝึกซ้อมก่อนพูด โดยรายละเอียดสามารถสรุปได้ดังนี้

1.2.1. วิเคราะห์ผู้ฟัง ก่อนที่จะเริ่มพูด ผู้พูดจะต้องทราบก่อนว่าผู้ฟังคือใคร และจะต้องวิเคราะห์ผู้ฟังอย่างละเอียด เนื่องจากผู้ฟังเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญยิ่งที่จะทำให้การพูดประสบความสำเร็จ เพราะการทราบข้อมูลเกี่ยวกับผู้ฟังจะช่วยให้ผู้พูดสามารถกำหนดเนื้อหา การใช้ภาษา และวิธีการพูดที่เหมาะสม ดังนั้น ผู้พูดจึงต้องวิเคราะห์ผู้ฟังในเรื่องต่อไปนี้

1) จำนวน การทราบจำนวนผู้ฟังล่วงหน้าทำให้ผู้พูดเตรียมวิธีการพูด ภาษา เนื้อหา และอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับผู้ฟัง ถ้าจำนวนผู้ฟังกลุ่มเล็กไม่เกิน 10-15 คน ผู้พูดสามารถใช้วิธีการพูด แบบเป็นกันเอง ภาษาที่ใช้ค่อนข้างเป็นทางการ เนื้อหาสามารถนำเสนอในลักษณะที่ค่อนข้างเป็นกันเอง อุปกรณ์ไม่ต้องขนาดใหญ่มาก หากผู้ฟังกลุ่มใหญ่ประมาณ 50 คนขึ้นไป วิธีการพูดภาษา และการนำเสนอเนื้อหาต้องเป็นทางการ มีการใช้อุปกรณ์ที่มีขนาดใหญ่พอที่ผู้ฟังจะมองเห็นได้อย่างชัดเจนและทั่วถึง

2) เพศ หากผู้พูดทราบว่าผู้ฟังเป็นบุคคลเพศใด จะทำให้เตรียมเนื้อหา ตัวอย่าง และรายละเอียดต่างๆ ได้สอดคล้องกับรสนิยม และความสนใจของผู้ฟังส่วนใหญ่ได้ เพราะผู้ชายจะสนใจฟังเรื่องการเมือง กีฬา เศรษฐกิจ และเรื่องผจญภัย ส่วนผู้หญิงมักจะสนใจเรื่องสุขภาพ ความงาม ชีวิตครอบครัว และการเมือง ซึ่งการรู้ข้อมูลเรื่องเพศของผู้ฟังจะช่วยให้ผู้พูดเตรียมการใช้พูดได้เหมาะสมกับผู้ฟัง

3) วัย ผู้ฟังที่มีวัยแตกต่างกันย่อมมีความสนใจฟังเรื่องที่แตกต่างกันด้วย วัยเด็กจะมีความสนใจในการฟังค่อนข้างสั้น สนใจเรื่องที่สนุกสนาน มีจินตนาการ เรื่องเกี่ยวกับของเล่น การ์ตูน และรายการโทรทัศน์ ส่วนวัยรุ่นจะชอบเรื่องที่นำตื่นเต้น เร้าอารมณ์ ทันสมัย เป็นเหตุเป็นผล เรื่องในอนาคต และเรื่องเกี่ยวกับอุดมคติ วัยกลางคนจะสนใจเรื่องการทำงาน เศรษฐกิจ ครอบครัว และสุขภาพ ส่วนวัยสูงอายุจะสนใจเรื่องสุขภาพ ศาสนา เรื่องที่น่าเชื่อถือ มีเหตุผล และความปลอดภัยของลูกหลาน ดังนั้นหากผู้พูดทราบวัยของผู้ฟังล่วงหน้า จะช่วยให้เตรียมเนื้อหาและวิธีการพูดได้อย่างเหมาะสม

4) ระดับการศึกษา ระดับการศึกษาของผู้ฟังมีผลต่อความสามารถในการรับรู้เนื้อหา และเรื่องที่ผู้พูดนำเสนอ ผู้ฟังที่มีระดับการศึกษาสูงหรือมีความรู้และประสบการณ์ จะเข้าใจเรื่องที่พูดได้ง่ายและ

รวดเร็ว ส่วนผู้ฟังที่มีระดับการศึกษาต่ำหรือมีความรู้และประสบการณ์น้อย ย่อมจะเข้าใจเนื้อหาต่างๆ ได้ยาก หรือไม่เข้าใจเลย ดังนั้นผู้พูดจะต้องเตรียมเนื้อหา และการใช้ภาษาให้เหมาะกับผู้ฟัง

5) อาชีพ ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพมีความสำคัญและจำเป็นมากในการเตรียมตัวพูด เพราะจะทำให้เข้าใจความคิด ความเชื่อ ความต้องการ ปัญหา ค่านิยม และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้ฟัง เพื่อจะได้เตรียมเนื้อหาและตัวอย่างที่เหมาะสม

6) ภูมิหลังทางสังคมและสถานะทางเศรษฐกิจ ความแตกต่างทางเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม ฐานะทางเศรษฐกิจ ย่อมทำให้โลกทัศน์และความคาดหวังของผู้ฟังมีความแตกต่างกัน ผู้พูดจึงควรระมัดระวังในการแสดงทรรศนะ และยกตัวอย่างที่ไม่กระทบความรู้สึกของผู้ฟัง

7) ความคาดหวัง ผู้พูดควรลองทำตัวเป็นผู้ฟัง แล้วจินตนาการว่าผู้ฟังมีความคาดหวังในการฟังเรื่องตนจะพูดในลักษณะใด เพื่อจะได้เตรียมเนื้อหาและรายละเอียดต่างๆ ให้สอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ฟัง

1.2.2 การเตรียมเนื้อเรื่อง การเตรียมเนื้อเรื่องเป็นสิ่งที่สำคัญ โดยเฉพาะในการพูดที่ต้องมีการเตรียมตัวล่วงหน้า จะต้องมีการเตรียมเนื้อเรื่องอย่างละเอียด และใช้เวลาในการเตรียมตัวมากพอสมควร จึงจะประสบความสำเร็จในการพูด การเตรียมเนื้อเรื่องควรมีขั้นตอนดังนี้

1) การเลือกเรื่องและกำหนดขอบเขตของเรื่อง ในการพูดแต่ละครั้ง หากผู้พูดสามารถเลือกเรื่องที่จะพูดได้ ควรเลือกเรื่องที่ตนมีความรู้ ความถนัดและมีประสบการณ์ และควรเป็นเรื่องที่ผู้ฟังสนใจด้วย จะทำให้สามารถพูดได้ประสบความสำเร็จ หากมีการกำหนดเรื่องมาให้ ผู้พูดจะต้องทำความเข้าใจเรื่องที่ต้องพูดให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ ว่าตนมีความรู้พอที่จะพูดหรือไม่ หากไม่มีก็ต้องหาวิธีการรวบรวมข้อมูลมาใช้ในการพูด เมื่อทราบแล้วว่า จะพูดเรื่องใด จะต้องกำหนดขอบเขตของเรื่องที่จะพูด โดยพิจารณาจากกลุ่มผู้ฟัง และเวลาที่ต้องใช้ในการพูด

2) การกำหนดโครงเรื่อง โครงเรื่องของการพูดจะมี 4 ส่วน คือ การปฏิสันถารหรือการทักทายผู้ฟัง คำนำ หรือการเริ่มเรื่อง เนื้อเรื่องหรือการดำเนินเรื่อง และการสรุปเรื่อง ซึ่งแต่ละส่วนมีรายละเอียดดังนี้

(1) การปฏิสันถารหรือการทักทายผู้ฟัง ส่วนนี้ถือเป็นการเริ่มต้นการพูด ผู้พูดจะต้องเลือกการใช้คำพูดเพื่อทักทายผู้ฟังให้เหมาะกับผู้ฟังและโอกาสในการพูด เพื่อเป็นการแนะนำตัวแสดงความเคารพ และให้เกียรติผู้ฟัง

(2) คำนำหรือการเริ่มเรื่อง การพูดในส่วนนี้มีความสำคัญมาก เพราะเป็นการกระตุ้นให้ผู้ฟังสนใจติดตามเนื้อหา ดังนั้น ผู้พูดจึงต้องหาวิธีและการใช้ภาษาในการเริ่มเรื่องให้น่าสนใจ และสร้างบรรยากาศที่เร้าความสนใจของผู้ฟัง

(3) เนื้อเรื่องหรือการดำเนินเรื่อง ส่วนนี้ถือว่ามีความสำคัญมาก เพราะเป็นสิ่งที่ทุกคนตั้งใจมาฟัง ผู้พูดจะต้องเตรียมเนื้อหาให้พร้อม มีการลำดับเนื้อหาแต่ละหัวข้อให้สัมพันธ์กันอย่างมีเหตุผล และมีการขยายความเพื่อความชัดเจน การใช้ภาษาในส่วนนี้จะต้องให้ชัดเจนและเข้าใจง่าย

(4) การสรุป เป็นการสร้างความประทับใจให้ผู้ฟัง ผู้พูดจะต้องหาวิธีการสรุปที่แสดงถึงจุดเด่นที่สำคัญของการพูดครั้งนั้น หรืออาจจูงใจให้ทำในสิ่งที่ผู้พูดตั้งวัตถุประสงค์ไว้

การกำหนดโครงเรื่องในการพูดนี้แตกต่างจากโครงเรื่องในการเขียน เพราะสามารถยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับสถานการณ์การพูด

1.2.3. การรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาเรียบเรียงเนื้อหา เมื่อกำหนดโครงเรื่องเรียบร้อยแล้ว ผู้พูดจะต้องรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ทั้งจากห้องสมุด อินเทอร์เน็ต และอื่นๆ เพื่อให้มีหลักฐานและข้อมูลมาสนับสนุนความคิดของตน ซึ่งจะทำให้อาชีพที่พูดมีความถูกต้อง สมบูรณ์ และน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น

1.2.4. การฝึกซ้อมก่อนพูด หลังจากเตรียมเนื้อหาสมบูรณ์แล้ว ผู้พูดควรฝึกซ้อมก่อนพูด เพื่อจะได้ตรวจสอบการพูดของตนเองว่าเมื่อเวลาที่ทดลองพูดมีปัญหาหรือไม่ เช่น ใช้เวลามากเกินไป ภาษาที่ใช้ยังไม่สละสลวย หรือปัญหาอื่นๆ เพื่อจะได้ปรับปรุงก่อนที่จะพูดในสถานการณ์จริง ขณะฝึกอาจบันทึกเสียงพูด หรือบันทึกวีดิทัศน์ไว้เพื่อความสะดวกในการประเมินและหาแนวทางแก้ไข

การฝึกซ้อมก่อนพูดนี้ หากเป็นการพูดในเวลาจำกัดหรือมีเวลาพูดน้อย ควรฝึกซ้อมให้มาก เพื่อให้มีโอกาสผิดพลาดน้อยที่สุด

หากผู้พูดดำเนินการเป็นขั้นตอนดังที่กล่าวไว้อย่างครบถ้วน จะทำให้เกิดความมั่นใจในการพูดทุกครั้ง และสามารถพัฒนาทักษะการพูดของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับ แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการพูด นักวิชาการได้ให้แนวทางไว้ รายละเอียดปรากฏ ดังนี้

ไบเลย์ (Bailey, 2005: 30-41, 90-98, 118-127 อ้างในธนรัชฎ์ ศิริสวัสดิ์ 2554 :13-14) ได้กล่าวถึงการสอนโดยแบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับเริ่มต้น ระดับปานกลาง และระดับสูง ซึ่งแต่ละระดับมีรายละเอียดดังนี้

1) ระดับเริ่มต้น ในระดับนี้คาดหวังให้นักเรียนสามารถฝึกพูดเป็นคำและกลุ่มคำที่แสดงความต้องการของตนได้ คำศัพท์จะใช้ศัพท์ที่ง่าย และเกี่ยวข้องกับความต้องการและความรู้สึกทั่วไป ใช้ภาษาที่สื่อสารในชีวิตประจำวัน นักเรียนอาจจะยังไม่สามารถพูดได้อย่างคล่องแคล่ว หลักการในการฝึกระดับนี้ ผู้สอนจะต้องกำหนดเรื่องให้นักเรียนได้ฝึกพูด สร้างโอกาสให้พูดโดยใช้กระบวนการกลุ่มและการจับคู่ นอกจากนี้ยังต้องพยายามสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการฝึกพูด กิจกรรมที่ใช้ในการฝึกพูด ได้แก่ การ

สนทนา การสัมภาษณ์ การเติมข้อมูลที่ให้ไม่ครบ จิกซอร์ บทบาทสมมติ เล่นละคร การใช้ภาพเป็นสื่อในการฝึกพูดโดยเน้นข้อเท็จจริง และการฝึกใช้ภาษาท่าทางในการพูด

2) ระดับปานกลาง นักเรียนจะต้องสามารถสื่อสารกับผู้อื่นในสถานการณ์ต่างๆ ในสังคมได้ระดับหนึ่ง สามารถจัดการกับปัญหาต่างๆ ที่อาจเกิดในขณะพูด เล่าเรื่องของตนเองและสมาชิกในครอบครัว ตั้งคำถามและตอบคำถามในการสนทนา ใช้เทคนิคในการสนทนาทำให้พูดได้อย่างราบรื่นและต่อเนื่อง และแก้ไขการออกเสียงที่ไม่ถูกต้องได้ หลักการในการฝึกพูด ได้แก่ การวางแผนพูดอย่างมีจุดมุ่งหมาย สามารถพูดสื่อสารความต้องการของตนเอง และสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ รวมถึงการกำหนดกิจกรรมที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ความสนใจ และจุดประสงค์ของนักเรียน กิจกรรมที่ใช้ในการฝึก ได้แก่ บทบาทสมมติ การใช้ภาพเพื่อการเล่าเรื่องเป็นกลุ่ม การกำหนดสถานการณ์ให้แก้ปัญหาร่วมกัน

3) ระดับสูง ในระดับนี้นักเรียนต้องมีความพอใจในการพูดตามสถานการณ์ที่กำหนด ทั้งในชั้นเรียนและการทำงานที่มอบหมาย พูดได้อย่างมั่นใจและถูกต้องตามสถานการณ์ในสังคม เช่น การขอความร่วมมือและการขอโทษ เป็นต้น สามารถอธิบายรายละเอียดต่างๆ โดยมีการใช้ประโยคได้อย่างราบรื่น สามารถสื่อสารข้อเท็จจริง และเล่าเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนตามความสนใจของตนเองโดยใช้ศัพท์ที่เหมาะสม หลักการสอนในระดับนี้จะเน้นการช่วยพัฒนานักเรียนให้สามารถใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องและต่อเนื่อง ส่งเสริมความกล้าแสดงออกในการพูด ให้นักเรียนได้มีโอกาสสังเกตข้อบกพร่องของตนเองเพื่อปรับปรุงการพูด กิจกรรมที่ควรให้ฝึกพูด ได้แก่ การสนทนาและการมีปฏิสัมพันธ์ในลักษณะอื่นๆ การเติมข้อมูลที่ไม่ครบโดยใช้ข้อมูลที่เฉพาะเจาะจงและให้โอกาสนักเรียนหลายๆ ครั้ง ในการตรวจสอบให้เข้าใจอย่างชัดเจนและถูกต้อง การใช้ภาษาเพื่อการสอนพูดโดยอาจให้นักเรียนเลือกภาพมาประกอบการพูด อาจเลือกภาพที่มีอยู่แล้ว สร้างเองหรือแม้แต่มาจากอินเทอร์เน็ต เพื่อใช้ฝึกพูดทั้งแบบเดี่ยว จับคู่ และแบบกลุ่ม ฝึกพูดโดยมีการเตรียมตัวล่วงหน้า การใช้บทบาทสมมติ และสถานการณ์จำลอง

ฮอรวิทซ์ (Horwity, 2008: 94-105 อังในธนรัษฎ์ ศิริสวัสดิ์ 2554: 6-7) กล่าวถึงการสอนทักษะการพูดสรุปได้ว่า นักเรียนควรได้ฝึกพูดในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน และผู้สอนควรมีแนวทางการพัฒนากิจกรรมเกี่ยวกับทักษะการพูด ดังนี้

- 1) กระตุ้นให้นักเรียนพูดถึงสิ่งที่เกี่ยวข้องกับตนเอง และพยายามสื่อสารความคิดของตนเองในช่วงเริ่มฝึก
- 2) พยายามศึกษาและรู้จักนักเรียนของตน
- 3) เลือกแก้ไขความผิดพลาดโดยคำนึงถึงการสื่อสารในชีวิตจริง
- 4) จัดกิจกรรมพัฒนาทักษะการพูดที่ส่งเสริมบุคลิกภาพของนักเรียน
- 5) แสดงความสนใจในสิ่งที่นักเรียนพูด

- 6) ใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อลดความวิตกกังวลของนักเรียน
- 7) เสนอกิจกรรมการพูดที่น่าสนใจสำหรับนักเรียน
- 8) สอนโดยเน้นกลวิธีในการสื่อสารมากกว่าเน้นไวยากรณ์
- 9) ไม่คาดหวังผลของการพูดไว้สูงจนเกินไป
- 10) สร้างสภาพแวดล้อมที่ผ่อนคลายขณะฝึกพูด

จะเห็นได้ว่าการฝึกทักษะการพูดที่ได้ผลนั้น จะต้องให้โอกาสนักเรียนได้พูดในสถานการณ์ต่างๆ และได้ฝึกซ้ำๆ เพื่อให้เกิดความชำนาญ กิจกรรมที่จะฝึกอาจเป็นการฝึกรายบุคคล จับคู่ และเป็นกลุ่ม ด้วยการใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การสนทนา การอภิปราย การเลียนแบบ การแสดงละคร บทบาทสมมุติ และสถานการณ์จำลอง เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นทักษะการพูด ครูควรให้นักเรียนรู้ว่าการพูดที่ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพผู้พูดต้องวิเคราะห์ผู้ฟัง ต้องเตรียมเนื้อเรื่อง ต้องรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาเรียบเรียงเนื้อหา ต้องฝึกซ้อมก่อนพูด และมีแนวทางการสอนเน้นทักษะการพูดเป็น 3 ระดับ คือ ระดับเริ่มต้น ระดับปานกลาง และระดับสูง

1.3 ด้านการจัดการเรียนการสอนเน้นทักษะการอ่าน

ในเรื่องทักษะการอ่านมีวิธีการจัดการเรียนการสอนที่น่าสนใจหลายวิธี แต่ในระดับประถมศึกษา นักเรียนควรมีความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ ซึ่งสุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2554) ได้เสนอรายละเอียดของการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการอ่านจับใจความสำคัญ โดยมีรายละเอียดโดยสรุปดังนี้

1.3.1 วิธีการทั่วไป

วิธีการทั่วไป เป็นการวางแผนที่มีระบบใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการจับใจความ จะเน้นในเรื่องต่อไปนี้

- 1) พัฒนาคำศัพท์โดยสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่าง นักเรียน กับ บทเรียน ที่อ่าน ให้นักเรียนวิเคราะห์ความหมายของคำศัพท์โดยอาศัยประโยคและคำแวดล้อมคาดเดาความหมายของคำศัพท์เหล่านั้น
- 2) ใช้เทคนิคคำถามเพื่อพัฒนาการคิดและเร้าให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน
- 3) ให้ผู้เรียนฝึกตั้งคำถามเพื่อถามสมาชิกในชั้นเรียน เป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน

1.3.2 วิธีการพิเศษ

วิธีการพิเศษ เป็นการวางแผนที่มีระบบอย่างดีเยี่ยมหรืออย่างพิเศษเพื่อใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับจับใจความ วิธีการพิเศษมีอยู่หลายวิธีขึ้นอยู่กับพิจารณาของครูที่จะเลือกนำมาใช้ให้เหมาะสมกับนักเรียนในระดับประถมศึกษา ในที่นี้จะขอยกตัวอย่าง 4 วิธีคือ 1) กิจกรรมการอ่านและการคิดในทางตรง

2) สแคฟโฟลด์เพื่อการอ่าน 3) กรอบกำหนดเรื่อง และ 4) โรงละครของผู้อ่าน กิจกรรมในแต่ละประเภทจะมีกลวิธีที่ต่างกัันดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) กิจกรรมการอ่านและการคิดในทางตรง ผู้นำเสนอกิจกรรมนี้คือ ชทอพเฟอร์ (Stauffer, 1980: 184-196 อ้างในสุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ 2554: 21-24) มีชื่อเต็มว่า Directed Reading and Thinking Activity ใช้ตัวย่อว่า DRTA แม้ระยะเวลาของการนำเสนอกิจกรรมนี้ได้ผ่านมากกว่า 30 ปี แต่ก็ยังใช้ได้ผลดีสำหรับนักเรียนในระดับประถมศึกษา เพราะเป็นกิจกรรมที่พัฒนาการอ่านควบคู่กับการคิด

ชทอพเฟอร์ได้พัฒนากิจกรรมการอ่านและการคิดในทางตรงหรือ DRTA เพื่อใช้พัฒนาการจับใจความควบคู่กับกระบวนการคิดใช้กับนักเรียนในระดับประถมศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

(1) ปรับปรุงการอ่านจับใจความของนักเรียนในระดับประถมศึกษาให้มีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น

(2) เป็นการวางพื้นฐานในการสร้างสมมติฐาน โดยใช้วิธีการฝึกคิดคาดคะเนจากเรื่องราวในบทเรียนที่อ่าน

(3) เป็นการฝึกให้รู้จักรวบรวมข้อมูลโดยใช้การจับใจความในบทเรียน แล้วนำข้อมูลมาทดสอบกับการคาดคะเนหรือสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่าถูกต้องหรือไม่

(4) เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างการอ่านกับการเขียน นักเรียนจะจับใจความโดยใช้วิธีการอ่าน และมีการตั้งสมมติฐานด้วยการเขียนบันทึกไว้ ส่วนการรวบรวมใจความจากบทเรียนใช้วิธีการจดบันทึกเพื่อนำมาใช้ทดสอบสมมติฐาน

วิธีดำเนินงาน กิจกรรมการอ่านและการคิดในทางตรงของชทอพเฟอร์มีวิธีดำเนินงานตรงตามชื่อที่นำเสนอไว้ตามตัวย่อ DRTA เรียงลำดับ ดังนี้

ขั้นที่ 1 แนะนำ (Direct) ในขั้นนี้เป็นการแนะนำชื่อเรื่องที่จะให้นักเรียนอ่าน ด้วยการติดบัตรชื่อเรื่องลงบนกระดานดำ ต่อจากนั้นให้ช่วยกันคาดคะเนเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในเรื่อง แล้วบันทึกเหตุการณ์ที่คาดคะเนไว้ ตามเวลาที่กำหนด เช่นอาจให้เวลา 2-3 นาที

ขั้นที่ 2 อ่าน (Read) แจกบทเรียนที่จะให้อ่านแก่ผู้อ่านทุกคน แล้วใช้วิธีอ่านสำรวจเพื่อตรวจดูเฉพาะหัวข้อ และคำสำคัญที่ปรากฏในเรื่อง ต่อจากนั้นให้ปิดเอกสารที่เป็นบทเรียน แล้วให้คาดเดาเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในเรื่อง บันทึกเหตุการณ์ที่คาดเดาแล้วนำไปเปรียบเทียบกับการคาดเดาที่ได้ตั้งไว้ในขั้นที่ 1 ให้ตัดข้อที่คิดว่าไม่ถูกต้องออกไป เหลือไว้แต่ข้อที่เป็นไปได้ การอ่านหัวข้อเรื่อง และคำสำคัญจะช่วยให้เดาเรื่องได้ใกล้เคียงกว่าเดิม

ขั้นที่ 3 สอน (Teach) ในขั้นนี้แนะนำคำศัพท์ที่ปรากฏในบทเรียนเพื่อให้นักเรียนเข้าใจความหมาย รวมถึงวลีและประโยคสำคัญที่นักเรียนต้องเข้าใจความหมายให้ถูกต้อง ต่อจากนั้นจึงให้คาดเดา

เหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในเรื่อง พร้อมทั้งจัดบันทึกการคาดเดาครั้งที่ 3 เพื่อนำไปเปรียบเทียบกับครั้งที่ 1 และ 2 เลือกเหตุการณ์ที่ใกล้เคียงและน่าจะเกิดขึ้นมากที่สุดได้ ส่วนคำทำนายที่คิดว่าใกล้เคียงให้รวมกันไว้

ขั้นที่ 4 กิจกรรม (Activity) ในขั้นนี้เป็นการทำกิจกรรมการอ่านด้วยการให้นักเรียนอ่านบทเรียนอย่างละเอียดพร้อมทั้งบันทึกประเด็นสำคัญของเรื่อง แล้วนำมาเปรียบเทียบกับการคาดเดาที่ตั้งไว้ก่อนอ่านมีเหตุการณ์ใดที่ใกล้เคียงหรือตรงกับข้อมูลที่ได้รับจากการอ่านก็ถือว่าเป็นจริงส่วนการคาดเดาที่ไม่ถูกต้องก็ให้ตัดออก อภิปรายร่วมกันเหตุใดจึงคาดเดาไม่ถูกต้อง มีสาเหตุมาจากเรื่องใดเพื่อในครั้งต่อไปจะได้ไม่ผิดพลาดอีก นอกจากนั้นต้องชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจ การคาดเดาหรือทำนายเหตุการณ์ล่วงหน้า คือการตั้งสมมติฐานนั่นเอง ในขั้นนี้จะรวมไปถึงการประเมินการบันทึกประเด็นสำคัญ ให้นักเรียนช่วยกันนำเสนอโดยเขียนไว้บนกระดานคำที่ละประเด็น ประเด็นใดที่ไม่ปรากฏในการจัดบันทึกให้เพิ่มเติม เน้นความถูกต้องในการเขียนคำและประโยคควบคู่กับความถูกต้องของประเด็นสำคัญ

2) สแคฟโฟลด์ดิ้งเพื่อการอ่าน

เมื่อกล่าวถึง สแคฟโฟลด์ดิ้ง (Scaffolding) บางคนอาจนึกถึงไม้ไผ่ที่ผูกทำเป็นร้านสำหรับนั่งฉาบปูนหรือนั่งทาสีผนังตึก เมื่องานที่ทำสำเร็จเรียบร้อยแล้วก็จะมีการรื้อถอนอุปกรณ์ดังกล่าวออกไป สแคฟโฟลด์ดิ้งจึงเป็นเครื่องช่วยพยุงให้งานสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ในทางการอ่าน แวกคา (Vacca, 2008: 652-658) อ้างในสุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ 2554:34-37) ได้อธิบายไว้ว่า สแคฟโฟลด์ดิ้งเป็นกลวิธีการเรียนอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาความเข้าใจในการอ่านจับใจความเป็นเครื่องช่วยสนับสนุนให้การอ่านของนักเรียนพัฒนาจนบรรลุเป้าหมาย

แนวคิดของสแคฟโฟลด์ดิ้งเกิดขึ้นโดยอาศัยทฤษฎีพัฒนาการของผู้เรียนที่ได้รับระบุว่าพัฒนาการทางร่างกายของบุคคลจะเป็นไปตามลำดับขั้นของอายุ ไวโกทซกี (Vygotsky, 1986: 14-16 อ้างในสุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ 2554:44-47) ได้แนะนำวิธีการที่จะให้นักเรียนมีพัฒนาการในการเรียนใกล้เคียงกันโดยใช้หลักการช่วยเหลือให้นักเรียนทำงานอย่างอิสระโดยได้รับความช่วยเหลือจากสมาชิกพร้อมชั้นเรียนรวมทั้งจากครูด้วย

สแคฟโฟลด์ดิ้ง เป็นกลวิธีที่นำมาใช้ในกระบวนการเรียนโดยครูเป็นผู้จัดเตรียม นำมาใช้ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง เมื่อบรรลุวัตถุประสงค์แล้วก็จะเปลี่ยนวิธีการไปใช้รูปแบบอื่น สแคฟโฟลด์ดิ้งจึงเป็นกรอบการทำงานชั่วคราวมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

(1) ให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมในช่วงระยะเวลาหนึ่งเพื่อฝึกทักษะการอ่านให้พัฒนาตามระดับที่ต้องการ

(2) จัดกิจกรรมเฉพาะห้องเรียนที่ผู้เรียนในห้องมีทักษะการอ่านแตกต่างกัน
ขั้นนี้เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีทักษะการอ่านใกล้เคียงกัน

(3) สร้างปฏิสัมพันธ์ในทางบวกให้เกิดขึ้นระหว่างครูกับนักเรียนและนักเรียนกับนักเรียน

ลักษณะพิเศษของสแคฟโพลดิง สแคฟโพลดิง เป็นกลวิธีการเรียนมีลักษณะพิเศษต่างจากกลวิธีการเรียนอื่นๆ ซึ่งไวโกทซกี ได้อธิบายไว้ดังนี้

1) มีเป้าหมายชัดเจน นักเรียนสามารถดำเนินการได้ตรงตามเป้าหมาย โดยอาศัยคำแนะนำที่ระบุไว้ในบทเรียน

2) กำหนดบทบาท และหน้าที่ของการปฏิบัติงานไว้ชัดเจนช่วยให้นักเรียนดำเนินกิจกรรมไปสู่เป้าหมายได้ถูกต้อง

3) กำหนดงานให้นักเรียนฝึกปฏิบัติตามความสามารถของแต่ละบุคคล

4) มีเกณฑ์ (Rubrics) ใช้ประเมินผลงานที่เป็นรูปธรรม สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

5) ระบุแหล่งเรียนรู้ตรงตามเป้าหมาย สามารถใช้ศึกษาค้นคว้าได้

6) มีวิธีลดหรือเพิ่มความคาดหวังแก่นักเรียนซึ่งอาจตั้งไว้สูงหรือต่ำจนเกินไป โดยปรับให้อยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกับความสามารถของนักเรียน

7) มีวิธีที่จะช่วยให้นักเรียนรู้จักความสามารถที่แท้จริงของตนเองได้แก่ความเพียรพยายามที่จะปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ ความตั้งใจในการทำงาน และการมีสมาธิ คุณลักษณะดังกล่าวจะปรากฏในผลงานถ้าผลงานมีคุณลักษณะไม่ผ่านเกณฑ์ ก็ต้องเพิ่มเวลาในการฝึกฝนจนกว่าจะประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์

วิธีดำเนินงาน สแคฟโพลดิงเพื่อการอ่านมีลำดับในการดำเนินงานดังนี้

ขั้นนำ เป็นขั้นกำหนดวัตถุประสงค์ในการเรียน กลวิธีการเรียน แหล่งการเรียนรู้ รวมทั้งวิธีวัดผลและประเมินผล

ขั้นก่อนเรียน เป็นขั้นสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นระหว่างครูกับนักเรียน และนักเรียนกับนักเรียน ครูศึกษาพื้นฐานทางวัฒนธรรมและสังคมของนักเรียนแต่ละคน แนะนำให้นักเรียนยอมรับนับถือวัฒนธรรมที่แตกต่าง ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

ขั้นอ่าน เป็นขั้นให้นักเรียนอ่านสื่อที่แจกให้เมื่ออ่านจบครูใช้เทคนิคคำถามตามลำดับขั้น การคิด จำ เข้าใจ นำไปใช้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า ให้ครูกติหาคำตอบเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในบทเรียนที่อ่าน

ขั้นปฏิบัติงาน เป็นขั้นให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่มหรือเป็นรายบุคคลตามลักษณะของงาน ถ้าเป็นงานกลุ่มต้องร่วมกันวินิจฉัยคำตอบที่ถูกต้องโดยหาข้อสรุปร่วมกัน

ชั้นหลังเรียน เป็นการวัดผลและประเมินผล ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ การวัดผลอย่างเป็นทางการได้แก่ การประเมินผลงานโดยใช้เกณฑ์ (Rubrics) การประเมินที่ตรงตามสภาพจริง มีการทดสอบเพื่อวัดผลการอ่านตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ ส่วนการวัดผลอย่างไม่เป็นทางการได้แก่ การสังเกตปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนกับนักเรียน นอกจากนี้อาจใช้วิธีการสัมภาษณ์ ใช้แบบสอบถามรวมทั้งทดสอบเป็นระยะๆ เพื่อประเมินความก้าวหน้าในการอ่านของนักเรียน

3) กรอบกำหนดเรื่อง (Story Frame) เป็นการกำหนดขอบเขตให้นักเรียนเขียนเนื้อหาที่อ่านลงไปในการอบที่กำหนดให้โดยมีคำ กลุ่มคำหรือประโยคกำหนดแนวทางเพื่อเขียนคำตอบลงในกรอบ ผู้นำเสนอ คือ ดันแคน (Duncan, 1993: 720-725 อ้างในสุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ 2554:17-19) สาเหตุมาจากการที่นักเรียนในระดับประถมศึกษามีปัญหาในการจับใจความ ไม่สามารถระบุประเด็นสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ด้วยเหตุนี้ดันแคนจึงสร้างกรอบเพื่อกำหนดให้นักเรียนเขียนประเด็นที่ต้องการลงไปในการอบ วิธีการนี้จึงเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการจับใจความ

ในการใช้กรอบกำหนดเรื่องเพื่อการจับใจความมีวัตถุประสงค์ดังนี้

- (1) ให้นักเรียนสามารถค้นหาประเด็นสำคัญตรงตามที่กรอบระบุไว้
- (2) ให้นักเรียน ค้นหา แนวคิด ได้ถูกต้อง
- (3) บุรณาการทักษะการอ่านและการเขียนเข้าด้วยกัน นอกจากนี้นักเรียนจะค้นหาประเด็นสำคัญได้ถูกต้องแล้วยังสามารถเขียนได้ถูกต้องตรงตามที่ต้องการ

วิธีดำเนินงาน การนำกรอบกำหนดเรื่องไปใช้มีวิธีดำเนินการดังนี้

- (1) ให้นักเรียนอ่านบทเรียนที่แจกอย่างละเอียดตั้งแต่ต้นจนจบ
- (2) ให้ช่วยกันเล่าเรื่องที่อ่าน เช่นเล่าคนละประโยค หรือเล่าคนละ 1 ตอนโดยช่วยกันเรียงลำดับเหตุการณ์ให้ถูกต้อง

4) โรงละครของผู้อ่าน (Readers' Theater) เป็นเทคนิคอีกอย่างหนึ่งที่ช่วยให้นักเรียนสร้างพลังในการอ่านผ่านกระบวนการใช้น้ำเสียงและท่าทาง นักเรียนจะต้องใช้พลังหลายอย่าง ได้แก่ อัตราเร็วในการอ่าน การใช้น้ำเสียงหนักเบาบนคำที่มีความหมายพิเศษเพื่อให้เกิดความรู้สึกและอารมณ์ซึ่งฮอยท์ (Hoyt, 1992: 580-584 อ้างในสุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ 2554:25-28) ได้ระบุว่า เป็นการทำให้ตัวอักษรมีชีวิต ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า โรงละครของผู้อ่านเป็นกลวิธีที่จูงใจนักเรียนได้เป็นอย่างดี เป็นการบูรณาการการสื่อสารด้วยการพูดกับการจับใจความในเรื่องที่อ่านช่วยทำให้นักเรียนเกิดความสนใจและสร้างจินตนาการไปกับบทสนทนาและท่าทางของตัวละคร

ครูมีบทบาทสำคัญในการให้ตัวอย่างและสาธิตการอ่านออกเสียงในอัตราเร็วที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ด้วยการใส่ความรู้สึกลงไปในน้ำเสียงเพื่อให้นักเรียนเห็นตัวอย่าง เช่น ถ้อยคำที่แสดงความรู้สึกเศร้า โศก เสียใจ ดีใจ โกรธ เจ็บแค้นเหล่านี้ เป็นต้น นอกจากนี้ครูจะสาธิตการแสดงท่าทางพร้อมกับบทสนทนา

เพื่อให้นักเรียนปฏิบัติได้ถูกต้อง ครูต้องให้คำแนะนำอื่นๆ อีก เช่น การสร้างบทละคร การเตรียมอุปกรณ์ การจัดเตรียมเวที การฝึกซ้อมและสิ่งอื่นๆ ที่นักเรียนเกิดข้อสงสัย

โรงละครของผู้อ่านเป็นกลวิธีการจับใจความอย่างหนึ่งซึ่งมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

(1) ส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงออกทางการสื่อสารด้วยภาษาพูดที่สื่อความหมายได้ตรงกันกับท่าทาง

(2) พัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงควบคู่กับทักษะอื่นๆ ได้แก่ การฟัง การพูด และการเขียนโดยสามารถนำบทเรียนมาสร้างเป็นบทละครได้

(3) พัฒนาการทำงานร่วมกันโดยใช้หลักประชาธิปไตย ได้แก่ การปรึกษาหารือ การแบ่งงาน ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ การรู้จักสิทธิและเสรีภาพโดยปฏิบัติตนได้ถูกต้องตามหลักประชาธิปไตย

วิธีดำเนินงาน การใช้กิจกรรมโรงละครของผู้อ่านพัฒนาการจับใจความของนักเรียนมีวิธีดำเนินการดังนี้

(1) ให้นักเรียนศึกษาบทเรียนโดยอ่านอย่างละเอียด 2-3 ครั้ง

(2) อภิปรายร่วมกันเพื่อหาประเด็นสำคัญ แนวคิด และข้อคิดของเรื่อง รวมทั้งให้นักเรียนฝึกอ่านออกเสียงใส่ความรู้สึกในบทต่างๆ เช่น เสียใจ ดีใจ โกรธ และอื่นๆ

(3) แนะนำตอนที่เหมาะสมจะนำมาแสดงละคร ให้นักเรียนช่วยกันเลือกและตัดสินใจโดยมีครูเป็นผู้ให้คำแนะนำ ในบทเรียนหนึ่งอาจมีหลายตอนการเลือกตอนที่นำมาแสดงต้องพิจารณาเนื้อหา และความเหมาะสมกับเวลา

(4) ให้นักเรียนเลือกตอนที่แสดงละคร ตอนที่นักเรียนเลือกหลายคนอาจต้องจับฉลากให้มีจำนวนคนเหมาะสมกับตอนที่นำมาแสดง

(5) แนะนำวิธีทำงานกลุ่มตามหลักการเรียนร่วมมือให้นักเรียนเข้าใจเพื่อนำไปปฏิบัติได้ถูกต้อง แนะนำเรื่องอื่นๆ ที่นักเรียนต้องนำไปใช้ในการเตรียมเพื่อการแสดง ได้แก่ การเขียนบทละคร การฝึกซ้อม การเตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในการแสดง รวมทั้งการจัดเวทีการแสดง

(6) แนะนำวิธีการวัดผลและประเมินผลให้นักเรียนเข้าใจ เริ่มต้นตั้งแต่กระบวนการทำงานภายในกลุ่ม การแบ่งงาน การทำงานเสร็จตามที่ได้รับมอบหมาย คุณภาพของผลงาน การแสดงบนเวที การประเมินผลจะกระทำโดยครูและนักเรียน ประเมินตนเองและประเมินการทำงานของสมาชิกภายในกลุ่ม

กล่าวโดยสรุป สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ ให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนเน้นทักษะการอ่านในระดับประถมศึกษาคือการอ่านจับใจความสำคัญ ซึ่งมี 4 วิธีการ คือ กิจกรรมการอ่านและการคิดในทางตรง สแคฟโฟลด์เพื่อการอ่าน กรอบกำหนดเรื่อง และโรงละครของผู้อ่าน

1.4 ด้านการจัดการเรียนการสอนเน้นทักษะการดู

สุวรรณีย์ ยะหะกร(2554) ได้กล่าวรายละเอียดเกี่ยวกับ การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการดูในระดับประถมศึกษา ว่ามี 2 ระดับ คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทักษะการดูระดับพื้นฐานและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการดูอย่างมีวิจารณญาณ รายละเอียดสรุปได้ ดังนี้

1.4.1 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทักษะการดูระดับพื้นฐาน

ก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการดูระดับพื้นฐาน ครูควรตรวจสอบสภาพการมองเห็นของนักเรียนก่อน จากนั้นจึงกิจกรรมการเรียนการสอนโดยอาศัยช่องทางการมองเห็นของนักเรียนซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการดูแบบผิวเผินหรือการดูแบบมองผ่าน

การจัดกิจกรรมในลักษณะข้างต้น เป็นการฝึกทักษะการดูโดยทั่วๆ ไป เช่น ครูยกวัตถุหรือรูปภาพให้นักเรียนดูภายในเวลาสั้นๆ ประมาณ 10 วินาทีแล้วนักเรียนสามารถตอบได้ถูกต้อง ซึ่งวัตถุหรือรูปภาพนี้ต้องมีลักษณะชัดเจน ไม่มีรายละเอียดมาก โดยครูต้องชูวัตถุในระดับสายตาและมีระยะห่างพอสมควร เพื่อฝึกนักเรียนให้มองวัตถุในลักษณะมองตรง ภาพของวัตถุจะได้ตกที่จอตา เป็นการฝึกนักเรียนในการมองวัตถุในท่าที่ถูกต้อง

ครูสามารถจัดกิจกรรมข้างต้นเพื่อนำเข้าสู่บทเรียน หรือสรุปบทเรียน โดยจัดเชื่อมโยงกับทักษะอื่นๆ เช่น ให้นักเรียนดูภาพ ครูตั้งคำถามแล้วให้นักเรียนพูดอธิบาย หรือเขียนตอบ เป็นต้น

2) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการดูในภาพรวม

การจัดกิจกรรมส่งเสริมการดูในภาพรวมนี้มาจากแนวคิดจิตวิทยาสังคมของกลุ่มเกสโตลท์ที่พบว่า การเรียนรู้เกิดจากการนำเอาสิ่งเร้าต่างๆ มารวมกัน เริ่มต้นจากการรับรู้ในส่วนรวมก่อน แล้วจึงสามารถแยกวิเคราะห์เพื่อการเรียนรู้ส่วนย่อยแต่ละส่วนต่อไป ซึ่งหมายความว่า การเรียนรู้ของบุคคลจะเป็นไปด้วยดีและสร้างสรรค์ ถ้ามีโอกาสเห็นภาพรวมทั้งหมดของสิ่งที่จะเรียนรู้ ซึ่งเมื่อเห็นภาพรวมแล้วจะเรียนสิ่งที่เป็รายละเอียดปลีกย่อยได้ง่ายขึ้น

ครูจึงจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนฝึกดูภาพรวมของสิ่งต่างๆ เช่น ฝึกดูภาพประกอบในหนังสือเรียนก่อนจะเน้นการดูในจุดย่อยๆ ผ่านกิจกรรมการตั้งคำถามของผู้สอน

3) การจัดกิจกรรมการสังเกตผ่านช่องทางการมองเห็น

ทักษะสำคัญที่ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันคือต้องมีทักษะการสังเกตที่ดี นักเรียนจึงจะเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในบางกรณีการเป็นคนช่างสังเกต ช่างจดจำช่วยลดภัยอันตรายที่จะเกิดขึ้นแก่ตนเองและสังคมได้ เช่น กรณีเกิดสึนามิในประเทศไทยเมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2547 มีเด็กหญิงต่างชาติคนหนึ่งสังเกตลักษณะน้ำในทะเลและแจ้งเตือนคนอื่นๆ ว่ากำลังจะเกิดสึนามิ ทำให้เด็กหญิงต่างชาติและคนอื่นอีกจำนวนหนึ่งรอดชีวิต

ครูสามารถจัดกิจกรรมการสังเกตในลักษณะที่เป็นกิจกรรมอิสระหรือกิจกรรมสังเกตสอดแทรกไปในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย

1.4.2 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทักษะการดูอย่างมีวิจารณญาณ

ในชีวิตประจำวันของบุคคลปกติทั่วไปอาศัยการมองเห็นสิ่งต่างๆ เป็นช่องทางในการรับสาร โดยจำนวนสารที่รับแต่ละวันจากสื่อภาพ สื่อบุคคล สื่อเรื่องราวผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และรายการโทรทัศน์มีเป็นจำนวนมาก ซึ่งจะมีประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ในการศึกษาเล่าเรียน ในการประกอบหน้าที่การงาน หากผู้รับสารรับผ่านช่องทางการมองเห็นด้วยการวิเคราะห์และมีวิจารณญาณในการเลือกเชื่อเลือกชม ซึ่งการจัดการเรียน

ครูระดับประถมศึกษามักประเมินระดับพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยใช้แนวคิดของบลูม ซึ่งสุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2554:39-41)ได้นำมาประยุกต์ใช้ในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ดังนี้

- 1) ระดับขั้นรู้จำ คือรู้และจำความหมายของคำยาก ประโยค ข้อความ เหตุการณ์สำคัญ
- 2) ระดับขั้นเข้าใจ คือบอกลำดับเหตุการณ์ได้ เล่าเรื่องด้วยคำพูดของตนเองได้ เข้าใจและสรุปเรื่องได้
- 3) ระดับขั้นนำไปใช้ คือ นำเหตุการณ์หรือประโยชน์ที่ได้จากการอ่านไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้
- 4) ระดับขั้นวิเคราะห์ คือแยกองค์ประกอบย่อยของเรื่อง บอกความเกี่ยวข้องขององค์ประกอบย่อย
- 5) ระดับขั้นสังเคราะห์ คือนำเรื่องที่อ่านไปเปรียบเทียบกับสถานการณ์อื่นๆ สำนวน สุภาษิต คติ หรืออุดมการณ์ที่เกี่ยวข้อง
- 6) ระดับประเมินค่า คือ ประเมินค่า พิจารณาข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น รู้จักตัดสินพิจารณาคุณค่าที่ปรากฏในเรื่อง ตลอดจนความซาบซึ้งประทับใจ

การประยุกต์ลำดับขั้นตอนข้างต้นสู่ขั้นตอนการดูอย่างมีวิจารณญาณ ผู้สอนอาจทำได้ดังนี้

- 1) ระดับขั้นรู้จำ ในกรณีการดู มีรายละเอียดดังนี้
 - กรณีการดูละคร ดูการ์ตูน ดูภาพยนตร์ ดูลิขิตีไอคอนดัง ฯลฯ แล้วผู้เรียน จำชื่อและรายละเอียดของตัวละครได้ จำคำพูดที่ตัวละครพูด หรือ กิริยา ท่าทาง บุคลิกที่เป็นลักษณะเฉพาะของตัวละครได้
 - กรณีการดูเรื่องราว หรือดูโฆษณา เมื่อได้ดูซ้ำก็จำได้ว่าเป็นสิ่งที่เคยได้ดูแล้ว ฯลฯ
- 2) ระดับขั้นเข้าใจ คือ บอกลำดับเหตุการณ์ได้ เล่าเรื่องด้วยคำพูดของตนเองได้ เข้าใจและสรุปเรื่องได้ เช่น ละคร ข่าว เหตุการณ์แล้วสามารถเล่าลำดับเรื่องหรือสรุปเรื่องได้ถูกต้องโดยใช้ภาษาของตนเอง
- 3) ระดับขั้นนำไปใช้ คือ นำเหตุการณ์หรือประโยชน์ที่ได้จากการดูไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ เช่น เมื่อดูรายการที่แนะนำวิธีการซ่อมแซมเสื้อผ้าอย่างง่ายจบแล้ว เมื่อผู้เรียนมีปัญหาเกี่ยวกับเสื้อผ้า เช่น เสื้อที่ใส่กระดุมหลุด ผู้เรียนสามารถเย็บกระดุมเสื้อได้ เป็นต้น
- 4) ระดับขั้นวิเคราะห์ คือแยกองค์ประกอบย่อยของเรื่อง บอกความเกี่ยวข้องขององค์ประกอบย่อย เช่น ละครแล้ว หาความสัมพันธ์ของเครือญาติในละคร หาความสัมพันธ์ของเหตุการณ์หลัก เหตุการณ์รองได้ หรือวิเคราะห์ปัญหาที่ตัวละครประสบ หรือดูรายการที่ให้แนวคิด การสู้ชีวิต เมื่อดูหลายๆ ตอนแล้วสามารถวิเคราะห์หลักการที่ใช้สู้ชีวิตได้ หรือดูโฆษณาแล้วแยกแยะข้อมูลความน่าเชื่อถือแล้วสรุปได้ว่าโฆษณานั้นเชื่อถือได้มากน้อยเพียงใด เป็นต้น
- 5) ระดับขั้นสังเคราะห์ คือ นำเรื่องที่ดูไปเปรียบเทียบกับสถานการณ์อื่นๆ สำนวน สุภาษิต คติ หรือ

อุดมการณ์ที่เกี่ยวข้อง เช่น ดูข่าวคนปาหินใส่รถตู้ ทำให้มีคนบาดเจ็บล้มตาย ดูข่าวนี้อแล้วได้ข้อคิดอะไร ผู้เรียนสามารถบอกได้ เป็นต้น

6) ระดับประเมินค่า การประเมินค่าโดยพิจารณาข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น รู้จักตัดสินพิจารณาคุณค่าที่ปรากฏในเรื่อง ตลอดจนความซาบซึ้งประทับใจ เช่น ดูละครซึ่งมีตัวละครจำนวนมากแล้วสามารถบอกได้ว่าตัวละครตัวใดเป็นตัวละครที่เป็นคนดีที่สุด หรือทำสิ่งที่ถูกต้องที่สุด เพราะเหตุใด

สรุปได้ว่า การดูอย่างมีวิจารณญาณมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน ครูจึงต้องฝึกการดูระดับพื้นฐานและการดูอย่างมีวิจารณญาณแก่นักเรียน

1.5 ด้านการจัดการเรียนการสอนเน้นทักษะการเขียน

จันตรี คุปตะวาทีน (2554) กล่าวว่าทักษะการเขียนเป็นทักษะที่มีความยุ่งยากและสลับซับซ้อนกว่าทักษะการพูด การฟัง และการเขียน เพราะนอกจากจะเขียนเป็นตัวอักษรซึ่งเป็นเครื่องหมายแทนเสียงที่ใช้พูดแล้ว ผู้เขียนจะต้องมีความสามารถในการสังเคราะห์ความรู้ ความคิด ความรู้สึก อารมณ์ เรียบเรียงเป็นภาษาที่สละสลวย กะทัดรัดชัดเจน สามารถสื่อความหมายไปยังผู้อ่านได้ตรงกับที่ตนต้องการอีกด้วย ทักษะการเขียนแม้ว่าจะมีความสลับซับซ้อน แต่ผู้เขียนก็สามารถพัฒนาให้ดีขึ้นได้

ในที่นี้ขอเสนอแนวทางการพัฒนาทักษะการเขียนที่ สุจริต เพียรชอบ (2547: 251-253 อ้างในจันตรี คุปตะวาทีน 2554:37-39) ได้นำเสนอไว้คือ รวบรวมความรู้เพื่อการสร้างสรรค์ เห็นความสำคัญของการพัฒนาปรารถนาที่จะเขียน เรียนและเลียนกระบวนกร พยายามส่งสารด้วยการเขียน พากเพียรในการนำเสนอ เขียนเสมอเป็นประจำ ทำตัวให้เป็นคนมีเวลา ทำผลงานให้มีคุณค่าด้วยการใช้ความคิดริเริ่ม ตรวจสอบแก้ไขเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ รายละเอียดมีดังนี้

1.5.1 รวบรวมความรู้เพื่อการสร้างสรรค์ การที่จะเขียนได้นั้น ผู้เขียนจะต้องมีความรอบรู้ ครอบรอบ เพราะฉะนั้นผู้พัฒนาทักษะการเขียนจะต้องพัฒนาตนเองในด้านการศึกษาค้นคว้า รวบรวมความรู้และประสบการณ์ต่างๆ เพื่อให้ได้เนื้อหาที่ถูกต้องสมบูรณ์ จากการวิจัยต่างๆ พบว่าผู้ที่เขียนเก่งให้ความสำคัญแก่นี้อาหากมาก (Krashen, 1986: 12 – 18 อ้างในจันตรี คุปตะวาทีน 2554:19-23) วิธีการรวบรวมความรู้เพื่อการเขียนมีดังนี้ คือ

1) ศึกษาค้นคว้า การรวบรวมความรู้ทำได้ด้วยการศึกษาค้นคว้าจากตำราเอกสาร บันทึกร และบทความต่างๆ จึงต้องเข้าห้องสมุดเป็นประจำ การอ่านวารสารทั้งภาษาไทยและต่างประเทศ จะช่วยให้ได้รับความรู้กว้างขวาง และทันสมัยอยู่เสมอ

2) เสวนากับผู้รู้ ความรู้ต่างๆ อาจได้จากการพบปะสนทนากับผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เขียนที่ดีควรเป็นผู้ที่อยากรู้อยากเห็น ช่างซักถามเมื่อสงสัย และจดบันทึกไว้เตือนความทรงจำ สุ จี ปุ ลิ เป็นหัวใจของการที่จะได้รับความรู้มาคือ การฟัง ตั้งใจ ใส่ใจ เมื่อสงสัยก็ไต่ถาม และบันทึกข้อความรู้นั้นไว้ การเสวนากับผู้รู้ อาจได้จากการเข้าร่วมประชุมต่างๆ เช่น ประชุม อบรม สัมมนา ประชุมปฏิบัติการ เป็นต้น

3) ตาคูหูฟัง ในที่นี้หมายถึงฟังมากอ่านมาก ฟังวิทยุกระจายเสียง ชมวิทยุโทรทัศน์เป็นประจำ เพื่อให้เป็นผู้ที่มีความรู้รอบตัวกว้างขวาง การชมวิทยุทัศน์ก็เป็นสิ่งที่น่าสนใจ เพราะปัจจุบันมีวิทยุทัศน์ที่ให้ความรู้แก่ผู้ชมจำนวนมาก

4) เสริมพลังด้วยการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวนอกจากก่อให้เกิดความสุขสนุกสนานเป็นการพักผ่อนแล้ว ยังให้ความรู้ต่างๆ มากมาย ทั้งทางด้านประวัติศาสตร์ ชีวิตความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียม ประเพณีของผู้คนในส่วนตัวต่างๆ ของประเทศและของโลก ทำให้ได้รับความรู้กว้างขวาง นอกจากนั้น ยังเป็นเครื่องส่งเสริมและบันดาลใจให้เขียนข้อความหรือบทความต่างๆ ขึ้นอีกด้วย

5) เพิ่มความฉลาดเฉลียวด้วยการวิจัย เมื่อบุคคลต้องการที่จะมีความรู้ในเรื่องใด ก็พยายามศึกษาให้ลึกซึ้งด้วยการทำการวิจัย และเมื่อวิจัยเสร็จแล้วก็ทำการเผยแพร่ด้วยการเขียนบทความวิจัย

1.5.2 เห็นความสำคัญของการพัฒนา การที่จะเขียนได้ดีนั้น ผู้เขียนจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับตนเองว่า มีความสามารถในการเขียนมากน้อยเพียงใด และลองพิจารณาว่าในวิชาชีพของตนนั้น จำเป็นต้องพัฒนาทักษะการเขียนหรือไม่เพียงใดสำหรับวิชาชีพ เช่น การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ชริก (Schrick, 1992) อ่างในจันตรี คูปตะวาทิน 2554:27-29) พบว่า ในบรรดาสมรรถภาพ 3 ประการ นักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ต้องการพัฒนาและมีความเชี่ยวชาญในทักษะการเขียนเป็นอันดับ 3 ในวิชาชีพครุนี้ถ้าพิจารณาโดยลักษณะงานแล้ว ทักษะการเขียนเป็นทักษะที่มีความสำคัญมากเพราะครูจะต้องเขียนจดหมายติดต่อกับบุคคลต่างๆ เขียนเอกสารประกอบการสอน เขียนตำรา และบทความต่างๆ การพัฒนาทักษะการเขียนจึงน่าจะเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับครู

1.5.3 บรรณาธิการที่จะเขียน ฉันทะ ความรัก ความพอใจและความปรารถนาที่จะเขียนเป็นสิ่งสำคัญมากแม้ทักษะการเขียนจะมีความสำคัญมากเพียงใดก็ตาม หากผู้เขียนไม่ปรารถนาที่จะเขียนแล้ว การพัฒนาที่ไร้ประโยชน์ ผู้เขียนจึงควรปลูกฝังฉันทะและศรัทธาให้เกิดขึ้นในตน ต้องการคิด ต้องการเขียน และต้องการเผยแพร่ความรู้ ความคิด และประสบการณ์ของตนให้ผู้อื่นได้รับทราบ เมื่อเกิดความปรารถนาที่จะเขียนแล้ว ก็พยายามพัฒนาทักษะการเขียนของตนให้ดีขึ้น

1.5.4 เรียนและเลียนกระบวนการ ผู้เขียนที่ดีควรพยายามศึกษา เรียนรู้กระบวนการเขียนของนักเขียนที่ประสบความสำเร็จ และเลียนแบบกระบวนการนั้น ไรเมส (Raimes, 1985: 229 – 258 อ่างในจันตรี คูปตะวาทิน 2554:19-23) พบว่านักเรียนที่เขียนได้เก่ง วางวัตถุประสงค์ในการเขียน พิจารณาผู้อ่าน ใช้ความรู้เดิมที่อยู่ประกอบการเขียน และใช้กระบวนการในการวางแผน การเรียบเรียง การเขียน และการแก้ไข เพราะฉะนั้นครูที่สนใจจะพัฒนาการเขียน ควรศึกษากระบวนการเขียนของนักเขียนที่ตนสนใจ อาจได้จากการสนทนาซักถามเมื่อมีโอกาส หรือจากการอ่านก็ได้

1.5.5 พยายามสังสารด้วยการเขียน ในวันหนึ่งๆ ครูใช้ทักษะการพูดเป็นอันมาก แต่การพูดนั้น เนื้อหา ข้อความรู้ ความคิด ข้อวิจารณ์ ข้อสังเกตต่างๆ จะไม่ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษร ผู้ฟังก็เพียงแต่จดจำหรือบันทึกไว้เท่าที่ตนสามารถจะทำได้ จึงควรพยายามสังสารเป็นข้อเขียน เป็นลายลักษณ์อักษรฝากไว้

ในแวดวงวิชาการและบรรณพิภพ เพื่อศิษย์และผู้ที่ต้องการแสวงหาความรู้ และเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการของตนเอง

1.5.6 พากเพียรในการนำเสนอ การนำเสนอข้อเขียนที่พัฒนาขึ้น อาจเป็นใบความรู้ เอกสารประกอบการสอน บทความหรือตำราต่างๆ ในแต่ละสถาบันการศึกษาอาจมีวารสารของโรงเรียน ผู้ที่สนใจพัฒนาการเขียนควรพยายามเขียนบทความลงเป็นประจำและเพื่อเผยแพร่ความรู้ในวงกว้างออกไป อาจนำไปส่งวารสารทางศึกษาต่างๆ ได้อีกด้วย

1.5.7 เขียนเสมอเป็นประจำ การเขียนเป็นทักษะ ยิ่งเขียนบ่อยๆ ก็เขียนได้คล่อง นักเขียนที่มีชื่อเสียง อาทิ พระยาอนุมานราชธนและขุนวิจิตรมาตรา มีผลงานเขียนมากมายเพราะท่านเขียนเป็นประจำ ขุนวิจิตรมาตรา กล่าวว่า ท่านลุกขึ้นเขียนหนังสือเป็นประจำทุกวันตั้งแต่ 04.00 – 06.00 น. หากไม่ได้เขียนแล้วจะรู้สึกผิดปกติ นอกจากนั้นเมื่อมีเวลาในวันหนึ่งๆ ก็เขียนอีก

1.5.8 ทำตัวให้เป็นคนมีเวลา คนมักจะพูดว่าไม่มีเวลา การที่จะเป็นนักเขียนที่ดีนั้นจะต้อง ทำตัวให้เป็นคนมีเวลา แม้เวลาสักน้อยนิดก็เขียนได้ จะเขียนในที่ใดสภาพการณ์อย่างไรก็เขียนได้ ช่วงเวลาจะเป็นเช้า สาย บ่าย เย็น คำศึนก็เขียนได้โดยไม่เกี่ยงเวลา หากในใจยังคิดอยู่เสมอว่ามีธุระยุ่งยาก ไม่มีใครมีเวลา ก็ต้องพยายามปรับตัวปรับใจ พัฒนาตนในเรื่องเวลาเสียใหม่

1.5.9 ทำผลงานให้มีคุณค่าด้วยการใช้ความคิดริเริ่ม ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก เพราะทำให้งานเขียนมีคุณค่า งานเขียนที่มีแต่ข้อเท็จจริงมากๆ มีคุณค่าน้อยเพราะใครๆ ก็รู้เรื่องนั้นอยู่แล้ว แต่ถ้าเพิ่มเติมข้อคิด ประชญาหรือแนวคิดวิพากษ์วิจารณ์ไปด้วย ก็จะทำให้งานนั้นมีคุณค่ายิ่งขึ้น งานประพันธ์ร้อยกรองก็เช่นเดียวกัน ผู้ที่มีความสามารถมีความถนัดทางด้านร้อยกรอง ก็อาจเขียนชมธรรมชาติได้ไพเราะใกล้เคียงกัน แต่ถ้าผู้ประพันธ์มีความคิดริเริ่มแทรกปรัชญา หรือแนวคิดที่มีคุณประโยชน์แก่สังคมลงไปด้วย ก็จะทำให้ผลงานร้อยกรองบทนั้นมีคุณค่าเพิ่มขึ้นเป็นอันมาก

1.5.10 ตรวจแก้ไขเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ งานเขียนที่ดี ผู้เขียนจะต้องตรวจทานแก้ไขเพิ่มเติมตลอดช่วงเวลาที่เขียน การแก้ไขตรวจทานจะทำให้ได้งานเขียนที่ถูกต้องสมบูรณ์ไม่ผิดพลาด ในขณะเดียวกันยังช่วยกระตุ้นให้เกิดความคิดใหม่ๆ ในการเขียนงานต่อไป

จากแนวทางการพัฒนาทักษะการเขียนที่กล่าวมาแล้วอาจสรุปได้ว่าผู้พัฒนาจะต้องฟังมาก อ่านมากศึกษาค้นคว้าจากตำรา เสวนากับผู้รู้ ท่องเที่ยว และทำการวิจัย จากนั้นผู้พัฒนาทักษะการเขียนจะต้องมีความปรารถนาที่จะพัฒนาการเขียน เขียนอย่างมีจุดมุ่งหมาย เขียนอย่างมีระเบียบแบบแผน เขียนด้วยอารมณ์และจินตนาการ เขียนเสมอเป็นประจำ และหาโอกาสเผยแพร่ผลงานเขียนของตน

1.6 ด้านการจัดการเรียนการสอนเน้นหลักการใช้ภาษา

อภิรักษ์ อนุชาน (2554) กล่าวถึง การจัดการเรียนการสอนเน้นหลักการใช้ภาษา โดย อภิรักษ์ อนุชาน มีความคิดเห็นว่านักเรียนที่จะมีทักษะการรับสาร และทักษะการส่งสารที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเรื่องหลักการใช้ภาษา ซึ่งนักเรียนจะมีความเข้าใจจำเป็นต้องอาศัยการจัดการเรียนการสอนของครูที่เน้นหลักการใช้ภาษา โดยอภิรักษ์ อนุชาน เน้น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลักการใช้ภาษาไทยในการรับสารและการส่งสาร รายละเอียดปรากฏดังนี้

1.6.1 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลักการใช้ภาษาไทยในการรับสาร

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการใช้ภาษาไทยด้านการรับสาร อันประกอบด้วย การฟัง การดูและการอ่าน มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถในการรับสารได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นสำคัญ การรับสารที่มีประสิทธิภาพดังกล่าวเริ่มต้นด้วย ความสามารถในการ “เข้าใจสาร” ที่เรียกว่า มี “ความเข้าใจ” ในสารที่รับ เช่น เมื่อได้ฟัง ก็มีความเข้าใจในสิ่งที่ฟัง เมื่อได้ดูก็มีความเข้าใจในสิ่งที่ดู และเมื่อได้อ่านก็ มีความเข้าใจในสิ่งที่อ่าน เหล่านี้จึงจะเป็นไปตามเป้าหมายของการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร และเมื่อผ่านระดับความเข้าใจได้แล้ว กระบวนการรับสารระดับที่สูงกว่า ซับซ้อนกว่า ต้องใช้ความสามารถทางสติปัญญาที่สูงกว่า เช่น การวิเคราะห์ การประเมินค่าของสารที่ได้รับ รวมทั้งการรับสารอย่างมีวิจารณญาณ ก็จะสามารถพัฒนาไปได้โดยง่าย ครูผู้สอนภาษาไทยในระดับประถมศึกษาจึงจำเป็นที่จะต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการรับสาร ด้วยการวางรากฐานที่สำคัญไว้แต่เบื้องต้น คือให้ผู้เรียนสามารถ ฟัง ดู และอ่านอย่างเข้าใจ ด้วยการฝึกฝนการฟัง การดู การอ่านอย่างมีหลักการทางด้านการใช้ภาษาไทยอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอเพื่อให้หลักการดังกล่าว ฝังแน่น แม่นยำ คงทน โดยผ่านทางกิจกรรมการเรียนการสอนที่น่าสนใจเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ในรูปแบบของ เกม เพลง หรือสื่อประสมประเภทต่างๆ อย่างหลากหลาย ด้วยกลวิธีต่างๆ ที่แปลกใหม่ทันสมัย

ความเข้าใจในสารที่รับ ผู้รับสารจะเข้าใจได้ดี ก็ต่อเมื่อมีความเข้าใจความหมายของ คำ วลี ประโยค เข้าใจความหมายในบริบท เข้าใจแก่นสารสาระตลอดย่อหน้า เป็นต้น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการฝึกหัดปฏิบัติการทางการใช้ภาษา สามารถดำเนินไปพร้อมๆ กับการสอดแทรกความรู้ ความเข้าใจเรื่องหลักการทางภาษาที่เรียกว่าหลักการใช้ภาษาได้อย่างกลมกลืน ตัวอย่างเช่น หลักเกี่ยวกับ “คำ” ได้แก่ เรื่อง ชนิดของคำ เรื่อง คำพ้องเสียง พ้องรูป เรื่องคำราชาศัพท์ เรื่องคำภาษาต่างประเทศ คำภาษาถิ่น เรื่อง คำควบกล้ำ เรื่องอักษรนำ เรื่องการใช้พจนานุกรม เพื่อหาความหมายของคำและสิ่งอื่นๆ อีกหลายอย่างที่พจนานุกรมบันทึกไว้ ฯลฯ หลักเกี่ยวกับ “ประโยค” ได้แก่ เรื่อง ประโยคสามัญ ประโยครวม ประโยคซ้อน ฯลฯ

1.6.2 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลักการใช้ภาษาไทยในการส่งสาร

ทักษะการส่งสาร อันได้แก่ การพูด การอ่านออกเสียง และการเขียน เป็นกระบวนการสื่อสารที่ผู้ส่งสารมีเป้าหมายสำคัญคือ เพื่อถ่ายทอดสารที่เป็น ความคิด ความรู้สึก ความรู้ ประสบการณ์ต่างๆ ของตนไปยังบุคคลอื่นโดยเจตนาให้ผู้อื่นที่ทำหน้าที่เป็นผู้รับสาร ได้รับรู้ และมีความเข้าใจ ตรงตามความต้องการของผู้ส่งสารเป็นเบื้องต้น ด้วยเหตุนี้ผู้ส่งสารจึงต้องมีความสามารถในการส่งสารด้วยวิธีต่างๆ ดังกล่าวอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการจะทำได้เช่นนี้ก็ต้องได้รับการฝึกฝน เรียนรู้หลักการ วิธีการที่ถูกต้องเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอจนเกิดเป็นทักษะ คือทำได้โดยอัตโนมัติเป็นนิสัย การฝึกฝนการใช้ภาษาเพื่อส่งสารโดยปราศจากการเรียนรู้หลักการใช้ภาษาจะทำให้ผู้เรียนมีระดับความสามารถในการส่งสารตามแบบ เฉพาะเท่าที่ได้ฝึกฝนมาเท่านั้น หากไปพบถ้อยคำ หรือข้อความที่ไม่เคยเห็นมาก่อน ความไม่รู้ ไม่เข้าใจในหลักเกณฑ์ทางการใช้ภาษาจะทำให้ไม่สามารถใช้ภาษาได้ถูกต้อง เหมาะสม มีโอกาสผิดพลาดได้ง่ายและมาก ในทางตรงข้ามหากผู้ส่งสาร ส่งสารอย่างมีความรู้ ความเข้าใจในหลักเกณฑ์ทางภาษาเป็นอย่างดี ก็มักจะส่งสาร

ด้วยการพูด การอ่านออกเสียงและการเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตัวอย่างเช่น นักเรียนได้รับการฝึกอ่านคำควบกล้ำ จนรู้จักคำควบกล้ำจำนวนหนึ่ง เมื่อพบเจอคำที่เคยฝึกอ่าน/พูดในชั้นเรียน ก็จะพูด/อ่านออกเสียงได้ถูกต้อง แต่ถ้านักเรียนพบคำควบกล้ำใหม่ๆ ที่ไม่เคยเห็นหรือเคยฝึกอ่านในห้องเรียนมาก่อน ทั้งไม่เคยได้เรียนรู้หลักของการอ่านคำควบกล้ำมาเลย ก็จะทำให้นักเรียนเปล่งเสียงพูด/อ่านออกเสียงคำเหล่านั้นผิดได้ง่ายๆ ในทางตรงกันข้าม หากนักเรียนได้เรียนรู้หลักการใช้ภาษาเกี่ยวกับคำควบกล้ำด้วย นักเรียนก็จะสามารถออกเสียงคำได้ถูกต้องโอกาสที่จะออกเสียงผิดพลาดจะมีน้อยมาก เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปการสอนเน้นหลักการใช้ภาษา มี 2 ลักษณะ คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นหลักการใช้ภาษาโดยผ่านการพัฒนาทักษะการรับสารและทักษะการส่งสาร เพื่อให้ให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักการใช้ภาษา

1.7 ด้านการจัดการเรียนการสอนเน้นทักษะทางวรรณคดีและวรรณกรรม

ปราณี ปราบริปู (2554) กล่าวถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นทักษะทางวรรณคดีและวรรณกรรมมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.7.1 ศึกษาสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรที่ประกาศใช้ในปัจจุบัน

หลักสูตรการศึกษาของชาติมีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงอยู่เป็นระยะ ผู้สอนภาษาไทยต้องทำความเข้าใจให้ถ่องแท้ ว่าหลักสูตรที่ใช้ในปัจจุบันประกอบด้วยสาระอะไร และแสดงมาตรฐานการเรียนรู้ไว้อย่างไร จัดกลุ่มผู้เรียนและระบุคุณภาพผู้เรียนไว้ลักษณะใด กำหนดตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลางในแต่ละชั้นปีอย่างไร

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกาศใช้เมื่อพุทธศักราช 2551 ได้กำหนดสาระที่เหมือนกัน 5 สาระ คือ

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐานที่ 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐานที่ 2.1 ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศ และรายงาน การศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐานที่ 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด และความรู้สึกในโอกาสต่างๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย

มาตรฐานที่ 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษา และพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐานที่ 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทย อย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

1.7.2 กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเพื่อออกแบบการจัดการเรียนการสอน

เมื่อศึกษาหลักสูตรอันประกอบด้วยสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้แกนกลางทุกสาระ สาระที่เกี่ยวกับวรรณคดีและวรรณกรรมแล้ว อาจประมวลเป็นผลการเรียนรู้ที่คาดหวังหรือคุณภาพนักเรียนระดับประถมศึกษาโดยประมวล 2 ชั้นด้วยกัน เพื่อได้ภาพรวมที่ชัดเจนขึ้น เนื่องจากเป็นชั้นและวัยใกล้เคียงกัน การจัดการเรียนการสอนอาจใช้แนวทางและกลวิธีเดียวกัน หรือคล้ายคลึงกันได้ตามควรแก่กรณี ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในการเรียนวรรณคดีและวรรณกรรมระดับศึกษามีดังนี้

ชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 1 – 2

1) บอกข้อคิดจากการฟังและอ่านวรรณกรรมร้อยแก้ว ร้อยกรองสำหรับเด็ก เช่น นิทาน เรื่องสั้นๆ ปริศนาคำทาย บทร้องเล่น บทร้อยกรอง บทอาขยานได้

2) ร้องบทร้องเล่นสำหรับเด็กในท้องถิ่นหรือในการละเล่นของเด็กไทยได้

3) ท่องจำบทอาขยานตามที่กำหนดและบทร้อยกรองตามความสนใจได้

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 – 4

1) ระบุและอธิบายข้อคิด รวมทั้งแสดงความคิดเห็นจากการอ่านวรรณคดีวรรณกรรมไทย และวรรณกรรมท้องถิ่น เช่น นิทานพื้นบ้าน นิทานคติธรรม เรื่องสั้นๆ ปริศนาคำทาย เพลงพื้นบ้าน เพลงกล่อมเด็กได้

2) ร้องเพลงพื้นบ้าน และรู้จักเพลงกล่อมเด็กด้วยความชื่นชมวัฒนธรรมท้องถิ่นได้

3) ท่องจำบทอาขยานตามที่กำหนดและบทร้อยกรองตามความสนใจได้

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6

1) สรุปเรื่อง ระบุความรู้ และข้อคิด รวมทั้งแสดงความคิดเห็น อธิบายคุณค่าของวรรณคดีไทย และวรรณกรรมท้องถิ่น เช่น นิทานพื้นบ้านท้องถิ่นตนและท้องถิ่นอื่น เพลงพื้นบ้านได้

2) เล่านิทานพื้นบ้านท้องถิ่นตนและท้องถิ่นอื่นได้

3) ท่องจำบทอาขยานตามที่กำหนดและบทร้อยกรองตามความสนใจได้

1.7.3 จัดการเรียนการสอนในลักษณะบูรณาการสาระ

ผู้สอนพึงทราบว่า การกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลาง ได้กำหนดตามสาระหลักทั้ง 5 หัวข้อ ได้แก่ (1) การอ่าน (2) การเขียน (3) การฟัง การดู และการพูด (4) หลักการใช้ภาษาไทย (5) วรรณคดีและวรรณกรรม นั้น เพื่อแยกให้เห็นชัดว่าจะต้องเรียนทักษะใด สาระใดบ้าง แต่มิได้มุ่งหมายว่าจะต้องแยกการจัดการเรียนการสอนแต่ละสาระโดยเด็ดขาด เมื่อนำไปใช้ ผู้สอนควรจัดในลักษณะสัมพันธ์ทักษะ และบูรณาการสาระต่างๆ ตามธรรมชาติของภาษาไทย การบูรณาการอาจทำได้หลายวิธีที่สะดวกและเหมาะสม คือ การใช้วรรณคดีหรือวรรณกรรมเป็นแกน

1.7.4 คำนิยามถึงลักษณะเฉพาะของวรรณคดีและวรรณกรรมไทย

ภาษาไทยนอกจากเป็นเครื่องมือสื่อสารของคนในชาติแล้ว ภาษาที่เรียบเรียงขึ้นเป็นวรรณคดีและวรรณกรรมได้สะท้อนอารมณ์ความรู้สึก แนวคิด ค่านิยม ธรรมเนียม ประเพณี ความเชื่อ ความศรัทธา ความรู้ ประวัติศาสตร์ และอื่นๆ ผู้สอนจึงควรศึกษาความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องให้เข้าใจ และถือเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องสอดแทรกในการเรียนการสอนด้วย เพื่อสืบสาน รักษาเอกลักษณ์ของชาติและความเป็นไทยที่สมบูรณ์ต่อไป

1.7.5 จัดกระบวนการและวิธีการเรียนการสอนที่หลากหลาย

ครูควรคำนึงถึงพัฒนาการทางร่างกายและสติปัญญา ความสนใจ และความสามารถของนักเรียนเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง การเรียนการสอนในแต่ละชั้น ควรใช้กระบวนการและวิธีการที่หลากหลาย เน้นตามสภาพจริง เป็นธรรมชาติ จากการปฏิบัติจริงด้วยตนเองและการปฏิบัติร่วมกัน ใช้การวิจัยร่วมในการจัดการเรียนการสอน พยายามสอดแทรกเชื่อมโยงคุณธรรมจริยธรรม กระบวนการจัดการ และกระบวนการคิดในการจัดการเรียนการสอนในลักษณะองค์รวมอย่างกลมกลืน

1.7.6 ให้เห็นคุณค่าของวรรณคดีและวรรณกรรมไทยโดยการพัฒนาทักษะทางภาษา

การศึกษาวรรณคดีและวรรณกรรมระดับประถมศึกษา จำเป็นต้องให้นักเรียนได้สัมผัส และ เห็นคุณค่าของเรื่องตามควรแก่วัย โดยอาศัยการพัฒนาทักษะทางภาษาเป็นสำคัญ เช่น ฟังผู้สอนหรือเพื่อน อ่านออกเสียง ฟังการเล่าเรื่อง อ่านออกเสียงและอ่านในใจให้เข้าใจ พูด เล่า อธิบายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น บันทึกเรื่องที่ฟัง ย่อเรื่อง เขียนแสดงความคิดเห็น เขียนรายงานการศึกษาค้นคว้า ดูภาพประกอบ ดูภาพจิตรกรรมฝาผนัง ภาพเขียนอื่นๆ และชมละคร โขน หรือการแสดงอื่นๆ

1.7.7 ใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายและเหมาะสม

ลักษณะของสื่อการเรียนการสอน ควรมีความหลากหลายทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และสื่ออื่นๆ ซึ่งช่วยส่งเสริมให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีคุณค่า น่าสนใจ ชวนคิด ชวนติดตาม เข้าใจง่ายและรวดเร็วขึ้น ควรสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกเวลา ทุกสถานที่ เรียนรู้จากสื่อและแหล่งเรียนรู้ทุกประเภท ทั้งในชุมชนท้องถิ่น และแหล่งอื่นๆ กระตุ้นให้รู้จักวิธีการแสวงหาความรู้ เพื่อเกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง และลึกซึ้ง ครูและสถานศึกษาต้องจัดซื้อจัดหาสื่อวรรณคดีและวรรณกรรมให้มากเพียงพอ และให้นักเรียนใช้ได้โดยสะดวก

ปราณี ปราบริปู (2554) มีความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย ควรสอนแบบบูรณาการโดยปราณี ปราบริปู เสนอว่าการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมสามารถสอนแบบบูรณาการได้ ประเด็นที่ปราณี ปราบริปูเสนอไว้มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

จากมาตรฐานการเรียนรู้ของสาระวรรณคดีและวรรณกรรม ให้นักเรียนเข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงนั้น การจะเข้าใจ แสดงความคิดเห็น และวิจารณ์ได้อย่างดี นักเรียนจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจหลากหลายรอบด้าน โดยครูจะต้องจัดการเรียนการสอนให้สัมพันธ์ทักษะ และบูรณาการสาระในกลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาไทย ทั้งยังต้องพึงพิจารณาเชื่อมโยงบูรณาการสาระการเรียนรู้อื่นได้อย่างแยกกาย เหมาะควร ดังนั้นการจัดการ

เรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมให้สมบูรณ์ จึงควรเพิ่มเติมเนื้อหา ที่เกี่ยวข้องให้นักเรียนได้มีโอกาสศึกษาเข้าใจเพื่อมีองค์ความรู้อื่นเป็นพื้นฐานการคิดวิจารณ์ และการประยุกต์ใช้ในชีวิต

ตัวอย่าง การเชื่อมโยงวรรณคดีและวรรณกรรมกับสาระการเรียนรู้อื่น

ราชสีห์กับหนู

ราชสีห์ตัวหนึ่งนอนหลับอยู่ใต้ต้นไม้ ในเวลานั้นหนูตัวหนึ่งขึ้นไปขี้ขามตัวราชสีห์ ราชสีห์รู้สึกตัว ตื่นขึ้นกระโดดตะครุบเอาหนูตัวนั้นไว้ได้ ราชสีห์นึกโกรธ จะขย้ำหนูตัวนั้นเสีย หนูจึงร้องวิงวอนว่า “ข้าพเจ้าขอชีวิตไว้สักครั้งหนึ่งเถิด อย่าเพ่อฆ่าข้าพเจ้าเสียเลย ถ้าท่านปล่อยข้าพเจ้าไป ข้าพเจ้าจะมีลี้มคุณของท่านเลย”

ราชสีห์หัวร่อแล้วว่า “ตัวเอ็งเล็กเท่านี้ เอ็งจะมาตอบแทนคุณเราอย่างไรได้” ว่าแล้วก็ปล่อยหนูไป อยู่มามีขำมีนาน ราชสีห์ตัวนั้นไปติดบ่วงแร้วที่นายพรานเขาตกไว้ จะดิ้นรนเท่าไรก็ไม่หลุด ราชสีห์สิ้นปัญญา ลงร้องครวญครางก้องไปทั้งป่า ฝ่ายหนูตัวนั้นได้ยินเสียงราชสีห์ร้อง จำได้จึงวิ่งมาปีนขึ้นไปบนคันแร้ว เอาฟันแทะเชือกขาด ให้ราชสีห์หลุดรอดพ้นจากความตายไปได้ หนูจึงร้องไปแก่ราชสีห์ว่า “แต่เดิมท่านก็หัวร่อเยาะข้าพเจ้าว่า เอ็งตัวเล็กเพียงเท่านี้ จะแทนคุณท่านอย่างไรได้ มาบัดนี้ข้าพเจ้าก็ได้แทนคุณของท่าน ซึ่งเป็นสัตว์ใหญ่และมีกำลังมาก ให้เห็นประจักษ์แก่ตาท่านอยู่เองแล้ว”

จาก นิทานอีสป ของ มหาอำมาตย์โท พระยาเมธาธิบดี (สาทร สุทธเสถียร)

จากตัวอย่างนิทานข้างต้น นอกจากกิจกรรมทางภาษาและวรรณกรรมแล้ว สิ่งที่ครูควรอธิบายเพิ่มเติม คือ สัตว์สองชนิด ได้แก่ ราชสีห์และหนู ว่าราชสีห์เป็นสัตว์ประเภทใด มีนิสัยอย่างไร หนูมีธรรมชาติอย่างไร มีคุณและมีโทษอย่างไร หรืออาจให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้เอง ให้จดบันทึกแล้วนำมาแลกเปลี่ยนความรู้กัน

ครูควรตั้งคำถามให้ผู้เรียนคิด เพื่อบูรณาการค่านิยมและคุณธรรม รวมทั้งเพื่อนำมาใช้ในชีวิตจริงอีกหลายประเด็น เช่น

- ราชสีห์ซึ่งเปรียบเสมือนผู้เป็นใหญ่ มีอำนาจ การที่ราชสีห์ยอมปล่อยหนูไป แสดงว่าราชสีห์นิสัยอย่างไร

- การที่หนูช่วยราชสีห์แสดงว่าหนูมีคุณธรรมข้อใด

- การที่หนูช่วยราชสีห์แล้วเท่าความถึงความหลังที่เคยถูกหัวเราะเยาะ ถ้าเป็นคนทั่วไปควรกระทำหรือไม่ อย่างไร การพูด การทำให้อีกฝ่ายรู้สึกผิดอับอายนั้น ดีหรือไม่

สรุปว่าการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมควรเริ่มจากการศึกษาหลักสูตรให้เข้าใจอย่างชัดเจนและเลือกใช้วิธีสอนที่หลากหลายรวมทั้งการสอนแบบบูรณาการทักษะ

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอน

ในงานวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยขอเสนองานวิจัยตามตัวแปรที่ศึกษาดังนี้

2.1. ปัจจัยด้านนักเรียน มีผู้วิจัยพบว่าตัวแปรด้านนักเรียนที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย ได้แก่ วรินทร์ โพนน้อย (2555) วิจัยเรื่อง “นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยแบบสมดุลภาษาสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา” ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางภาษาของนักเรียนในระดับประถมศึกษา คือ ระดับสติปัญญา ความรู้พื้นฐานเดิม สภาพอารมณ์ ความสนใจของนักเรียน พิมพ์ประภา อรุณมิตร (2552) วิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 3 โดยการวิเคราะห์หุระดับ” ผลการวิจัยพบว่า ความถนัดทางการเรียนด้านภาษา ความรู้พื้นฐานเดิม แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาไทย พฤติกรรมการเรียนและอัตมโนทัศน์ อรุณี ราชพัฒน์ (2555) วิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน : การวิเคราะห์หุระดับ” ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยระดับนักเรียน คือ เจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจในการเรียน และพฤติกรรมการเรียน มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 วทัญญู บัวทอง (2548) วิจัยเรื่อง” การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน” พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับปัจจัยด้านสมรรถภาพสมอง และปัจจัยด้านความรู้พื้นฐานเดิม มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับมาก มิณช์มนัส วรรณมทินทร (2544) วิจัยเรื่อง “ ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด” ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ได้แก่ ความรู้พื้นฐานเดิม ความถนัดทางภาษา เจตคติต่อวิชาภาษาไทย มโนภาพเกี่ยวกับตนเอง ความตั้งใจเรียน แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์และรูปแบบการเรียน กอบชัย โพนินาแค (2546) วิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ได้แก่ เวลาที่ใช้ในการศึกษาเพิ่มเติม ความรู้พื้นฐานเดิมวิชาภาษาไทย ความถนัดทางภาษา อัตมโนทัศน์ เจตคติต่อวิชาภาษาไทย รูปแบบการเรียนแบบหลีกเลี่ยง ความตั้งใจเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เอี่ยมพร หลินเจริญ และคณะ (2552) วิจัยเรื่อง “ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ทำให้คะแนนการทดสอบ o-net

ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ต่ำ ” พบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับนักเรียน เกิดจากนักเรียนไม่เห็นความสำคัญของการสอบ พื้นฐานความรู้เดิมไม่ดีพอ

2.2 ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากผู้บริหาร มีผู้วิจัยพบว่าตัวแปรด้านการสนับสนุนจากผู้บริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย ได้แก่ วรินทร์ โพนน้อย (2555) วิจัยเรื่อง “นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ภาษาไทยแบบสมดุภาษาสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา” ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางภาษาของนักเรียนในระดับประถมศึกษา สอดคล้องกับ พิมพ์ประภา อรัญมิตร (2552) วิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 3 โดยการวิเคราะห์พหุระดับ” ผลการวิจัยพบว่า ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีผลต่อความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนของครู และอรุณี ราชพัฒน์ (2555) วิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน:การวิเคราะห์พหุระดับ ” ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยระดับห้องเรียน คือ ความเป็นผู้นำทางวิชาการมีผลต่อความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนของครูเช่นกัน เอี่ยมพร หลินเจริญ และคณะ (2552) วิจัยเรื่อง “ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ทำให้คะแนนการทดสอบ o-net ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ต่ำ ” พบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับผู้บริหาร ผู้บริหารขาดการสนับสนุนครูในการจัดการเรียนการสอน ทำให้ผลสอบโอเน็ตนักเรียนได้คะแนนต่ำ โจ เฟลชเชอร์และคณะ (Jo Fletcher and others :2011) วิจัยเรื่องวิธีการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านในนักเรียนระดับอายุ 10-12 ปี งานวิจัยเรื่องนี้เน้นเรื่องภาวะผู้นำมีผลต่อการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ในการอ่านเนื่องจากมีบทบาทอำนวยความสะดวกกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน การจัดหาสื่อและวัสดุอุปกรณ์ จึงส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ในการอ่านของนักเรียนในช่วงอายุ 10-12 ปี สูงขึ้น คอลิน โรส(Colin Rose :2010) วิจัยเรื่อง ปัจจัยความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอน 6 ประการ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสามารถสนับสนุนการทำงานของครู ส่งผลทำให้การจัดการเรียนการสอนของครูประสบความสำเร็จหรือในบริบทครูในชั้นเรียนต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการที่ช่วยสนับสนุนให้นักเรียนเรียนสำเร็จ

2.3 ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากผู้ปกครอง มีผู้วิจัยพบว่าตัวแปรด้านการสนับสนุนจากปกครองที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย ได้แก่ งานวิจัยของ พิมพ์ประภา อรัญมิตร (2552) วิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 3 โดยการวิเคราะห์พหุระดับ” ผลการวิจัยพบว่า ความเอาใจใส่ของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย สอดคล้องกับ มิญช์มนัส วรณมทินทร (2544) วิจัยเรื่อง “ ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ” ปัจจัยเชิง

สาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ได้แก่ ความเอาใจใส่ของผู้ปกครองส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย กอบชัย โปธินาแค (2546) วิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ได้แก่ ความเอาใจใส่ของผู้ปกครอง เอื้อมพร หลินเจริญ และคณะ (2552) วิจัยเรื่อง “ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ทำให้คะแนนการทดสอบ o-net ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ต่ำ ” พบว่า ปัจจัยสภาพแวดล้อมด้านครอบครัว พ่อแม่ไม่ได้สนับสนุนช่วยเหลือด้านการเรียน ส่งผลต่อคะแนนสอบโอเน็ต แอนเดรีย เกส และแอนตรา โอซาลา (Andrejs Geske and Antra Ozala 2008) วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่าฐานะทางเศรษฐกิจและการศึกษาของพ่อแม่ รวมทั้งการที่พ่อแม่ใช้เวลาอ่านหนังสือกับลูก เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน

2.4 ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน มีผู้วิจัยพบว่าตัวแปรด้านการจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย ได้แก่ โสภณ โปธินันท์ (2532) วิจัยเรื่อง “การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนกลุ่มทักษะในระดับประถมศึกษาของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” ผลสรุปการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ด้านพฤติกรรมการสอนของครู พบว่าครูส่วนใหญ่ใช้ วิธีสอนแบบบรรยายและสนทนาซักถาม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีขั้นตอน คือ ครูนำสนทนาซักถาม ฝึกให้นักเรียนอ่านคำใหม่ ให้นักเรียนอ่านเนื้อเรื่องใน หนังสือสั่งงานหรือกิจกรรมให้นักเรียนปฏิบัติ วิธีสอนที่ใช้บ่อยที่สุดคือบทบาทสมมติและสถานการณ์จำลอง ในการสอนครูได้คำนึงถึงการฝึกทักษะการฟัง การพูด การอ่านและการเขียนทุกครั้ง สื่อที่ครูใช้มากที่สุดคือ บัตรคำ แถบประโยค รูปภาพ และวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนที่ครูปฏิบัติมากที่สุดคือ การทดสอบ การตรวจผลงาน การสังเกต การซักถาม 2) ด้านเทคนิควิธีสอน พบว่า การสอนรูปแบบสองภาษา ช่วยทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีกว่าการสอนปกติ 3) ด้านสื่อการสอน พบว่า การสอนด้วยชุดการสอน แบบฝึกทักษะ สื่อการสอน RIT ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการสอนปกติ และ และพิมพ์ประภา อรัญมิตร (2552) วิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 3 โดยการวิเคราะห์หุระดับ” ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพการสอนมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย สอดคล้องกับอรุณี ราชพัฒน์ (2555) วิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน:การวิเคราะห์หุระดับ ” ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยระดับห้องเรียน คือ คุณภาพการสอน มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย และ ณรงค์ กาญจนะ (2551) วิจัยเรื่อง “ วิธีสอน เทคนิคการสอน และปัจจัยที่ส่งผลต่อ

ความสำเร็จในวิชาชีพของครูดีเด่นในประเทศไทย ” ผลการวิจัยพบว่า 1) โดยรวม ครูดีเด่นสอนโดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อย การนิรนัย การสาธิต และการบรรยาย เป็นหลัก สำหรับวิธีสอนที่ใช้เป็นหลักในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อยและบรรยาย 2) โดยรวม ครูดีเด่นใช้เทคนิคการอธิบายและยกตัวอย่าง การใช้วาทะกิจริยาท่าทางและสื่อความหมาย การใช้สื่อการสอน การจัดการชั้นเรียน การเสริมกำลังใจ การใช้คำถาม การนำเข้าสู่บทเรียน การฝึกและการปฏิบัติ การสรุป การพัฒนาการคิด การสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในชั้นเรียน การใช้กระบวนการกลุ่ม และการสร้างอารมณ์ขัน เป็นหลัก เมื่อพิจารณาแต่ละชั้นของกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า ในชั้นนำเข้าสู่บทเรียน ครูดีเด่นใช้เทคนิคการใช้วาทะกิจริยาท่าทาง และสื่อความหมาย การนำเข้าสู่บทเรียน การใช้คำถาม และการใช้สื่อการสอน เป็นหลัก สำหรับในชั้นสอน ครูดีเด่นใช้เทคนิคการอธิบายและยกตัวอย่าง การใช้วาทะกิจริยาท่าทางและสื่อความหมาย การใช้สื่อการสอน การจัดการชั้นเรียน การเสริมกำลังใจ การใช้คำถาม การฝึกและการปฏิบัติ การพัฒนาการคิด การใช้กระบวนการกลุ่ม และการสอดแทรก คุณธรรมจริยธรรมในชั้นเรียนเป็นหลัก ส่วนในชั้นสรุปบทเรียน ครูดีเด่นใช้เทคนิคการใช้วาทะกิจริยาท่าทางและสื่อความหมายและการสรุป และมีมุขม้นัสวรรณมรินทร์ (2544) วิจัยเรื่อง “ ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ” ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยได้แก่ คุณภาพของการสอน กอบชัย โปธินาแค (2546) วิจัยเรื่อง “ การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ ” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ได้แก่ คุณภาพของการสอนของครูภาษาไทยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และงานวิจัยของเอี่ยมพร หลินเจริญ และคณะ (2552) วิจัยเรื่อง “ ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ทำให้คะแนนการทดสอบ o-net ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ต่ำ ” พบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับครู ครูมักใช้วิธีสอนแบบบรรยายมุ่งท่องจำวุฒิการศึกษาของครูไม่ตรงกับวิชาที่สอน นอกจากนี้มีเชลสตรอง(Michael Strong:2011) ศึกษาวิจัยเรื่อง ลักษณะการสอนที่มีคุณภาพของครู พบว่าคุณลักษณะของครูที่สอนแล้วประสบความสำเร็จ ได้แก่ วุฒิการศึกษาที่จบมาระยะเวลาปฏิบัติงานสอน การเป็นมิตรกับ นักเรียน การใช้กลยุทธ์การสอนที่หลากหลาย ทักษะการบริหารจัดการชั้นเรียน การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนเชิงบวก ความสามารถในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ส่วนการประเมินครูที่สอนมีคุณภาพ หลักๆคือเมื่อครูสอนแล้วต้องมีข้อมูลเชิงประจักษ์ว่าการเรียนรู้ของนักเรียนดีขึ้น เพศของครูก็มีส่วนต่อความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอน เจอร์รี่ เชลล์ (Gerry Shiel :2003) วิจัยเรื่อง กลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนเพื่อยกระดับมาตรฐานการอ่านและการเขียน พบว่า ครูต้องให้มีชั่วโมงการเรียนการสอนอ่านและเขียนในหลักสูตร และมีการมอบหมายให้อ่านที่บ้านและอ่านตามความสนใจ รวมทั้งจัดให้มีศูนย์ส่งเสริมการอ่านและเขียนโดย

ศูนย์ดังกล่าวต้องมีสื่อและวัสดุอุปกรณ์ช่วยครูในการจัดการเรียนการสอนรวมทั้งใช้วิธีการที่หลากหลายตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน และธรรมชาติของเนื้อหา นอกจากนี้ครูใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์และธรรมชาติของเนื้อหา

2.5 ปัจจัยด้านระยะเวลาปฏิบัติงาน มีผู้วิจัยพบว่าตัวแปรด้านระยะเวลาปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย ได้แก่ มิเชล สตรอง(Michael Strong:2011) ศึกษาวิจัยเรื่อง ลักษณะการสอนที่มีคุณภาพของครู พบว่าคุณลักษณะของครูที่สอนแล้วประสบความสำเร็จ คือ ระยะเวลาปฏิบัติงานสอน

สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้เรียบเรียงมาข้างต้นจะเห็นว่าหากจัดกลุ่มตัวแปรที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนสามารถจัดกลุ่มตัวแปรเป็น ตัวแปรด้านนักเรียน ด้านการสนับสนุนจากผู้บริหาร ด้านการสนับสนุนจากผู้ปกครอง ด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนดังรายละเอียดในตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 แสดงผลการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนจำแนกตามปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ

นักวิชาการ/นักวิจัย	ด้านนักเรียน	ด้านการสนับสนุนจากผู้บริหาร	ด้านการสนับสนุนจาก ผู้ปกครอง	ด้านการจัดการเรียนการสอน	ด้านระยะเวลา ปฏิบัติงาน
วรินทร์ โพนน้อย	ความรู้พื้นฐานเดิม	ความเป็นผู้นำทางวิชาการ	-		-
พิมพ์ประภา อรัญมิตร	ความรู้พื้นฐานเดิม แรงจูงใจ เจตคติต่อการเรียน	ความเป็นผู้นำทางวิชาการ	-	คุณภาพการจัดการเรียนการ สอน	-
อรุณี ราชพัฒน์	เจตคติต่อการเรียน พฤติกรรมการเรียน	ความเป็นผู้นำทางวิชาการ	-	คุณภาพการจัดการเรียนการ สอน	-
วาทัญญู บัวทอง	ความรู้พื้นฐานเดิม	-	-		-
มิถุชมนัสวรรณมทิ นทร	ความรู้พื้นฐานเดิม ความตั้งใจเรียน แรงจูงใจ	-	-	คุณภาพการจัดการเรียนการ สอน	-
กอบชัย โพธินาแค	ควารู้พื้นฐานเดิม เจตคติต่อการเรียน ความตั้งใจเรียน	-	-	คุณภาพการจัดการเรียนการ สอน	-
เอี่ยมพร หลินเจริญ และคณะ	ความรู้พื้นฐานเดิม	-	พ่อแม่สนับสนุนลูกด้าน การเรียน	ครูมีวุฒิตรงกับวิชาที่สอน	-
โสภณ โปธินันท์	-	-	-	ครูสอนตามธรรมชาติของการ สอนภาษา	-

				ครูมีวิธีการวัดและประเมินผลที่เหมาะสม	
นักวิชาการ/ นักวิจัย	ด้านนักเรียน	ด้านการสนับสนุนจากผู้บริหาร	ด้านการสนับสนุนจากผู้ปกครอง	ด้านการจัดการเรียนการสอน	ด้านระยะเวลาปฏิบัติงาน
ณรงค์ กาญจนะ	-	-	-	ครูใช้วิธีสอนที่เหมาะสมกับการสอนภาษาไทย ครูเป็นกัลยาณมิตร	-
แอนเดรีย เกสและ แอนตรา โอซารา	-	-	การใช้เวลาของพ่อแม่กับการเรียนภาษาของลูก	-	-
มิเชล สตรอง	-	-	-	ครูมีวุฒิตรงกับวิชาที่สอน ครูมีวิธีสอนที่หลากหลาย เพศของครู การสร้างบรรยากาศเชิงบวก ครูที่เป็นกัลยาณมิตร	ระยะเวลาการสอน มีผลต่อความสำเร็จ ในการสอน
เจอร์รี เชลล์	-	-	-	ครูสอนตามธรรมชาติของเนื้อหา ครูใช้วิธีการวัดที่สอดคล้องกับธรรมชาติเนื้อหา	-
โจ เฟลชเชอร์และ คณะ	-	ผู้บริหารสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ และการทำงานของครู	-	-	-

